

SVEUČILIŠTE U RIJECI
FAKULTET ZDRAVSTVENIH STUDIJA RIJEKA
SVEUČILIŠNI DIPLOMSKI STUDIJ FIZIOTERAPIJE

Zoran Kumrić

**RAZLOZI BAVLJENJA SPORTOM IZ PERSPEKTIVE
DJECE AKTIVNE U SPORTU**

Diplomski rad

Rijeka, 2019

UNIVERSITY OF RIJEKA
FACULTY OF HEALTH STUDIES
GRADUATE UNIVERSITY STUDY OF PHYSIOTHERAPY

Zoran Kumrić

**REASONS FOR PARTICIPATING IN SPORT FROM
PERSPECTIVE OF CHILDREN PARTICIPATING IN
SPORT**

Final work/Final thesis

Rijeka, 2019

Mentor rada: Prof.dr.sc. Jasminka Zloković

Istraživački rad obranjen je dana _____ u/na _____,

pred povjerenstvom u sastavu:

1. _____

2. _____

3. _____

Izvešće o provedenoj provjeri izvornosti studentskog rada

Opći podatci o studentu:

Sastavnica	
Studij	
Vrsta studentskog rada	
Ime i prezime studenta	
JMBAG	

Podatci o radu studenta:

Naslov rada	
Ime i prezime mentora	
Datum predaje rada	
Identifikacijski br. podneska	
Datum provjere rada	
Ime datoteke	
Veličina datoteke	
Broj znakova	
Broj riječi	
Broj stranica	

Podudarnost studentskog rada:

Podudarnost (%)	

Izjava mentora o izvornosti studentskog rada

Mišljenje mentora	
Datum izdavanja mišljenja	
Rad zadovoljava uvjete izvornosti	☐
Rad ne zadovoljava uvjete izvornosti	☐
Obrazloženje mentora (po potrebi dodati zasebno)	

Datum

Potpis mentora

SADRŽAJ

1. UVOD	1
1.1. ULOGA SPORTA U ZDRAVLJU DJECE.....	1
1.2. ULOGA RODITELJA U SPORTSKOM ŽIVOTU DJECE	3
1.3. ULOGA SPORTSKOG TRENERA KOD DJECE SPORTAŠA	5
1.4. RAD NA POTICANJU RAZVOJA SOCIJALNIH VJEŠTINA DJECE SPORTAŠA.....	7
1.5. RAZVOJ NAVIKA, RADNE DISCIPLINE I ODGOVORNOSTI KROZ SPORT.....	8
1.5. MOTIVACIJA ZA BAVLJENJE SPORTOM.....	9
2. METODOLOGIJA	12
2.1. PREDMET ISTRAŽIVANJA	12
2.2. CILJ ISTRAŽIVANJA	12
2.3. ISPITANICI	13
2.4. ISTRAŽIVAČKA METODA.....	16
3. REZULTATI.....	17
4. RASPRAVA.....	33
5. ZAKLJUČAK	38
6. SAŽETAK.....	40
7. LITERATURA	42
8. PRILOZI	44
9. KRATKI ŽIVOTOPIS PRISTUPNIKA	48

1. UVOD

Djetinjstvo predstavlja najburniju etapu ljudskog zdravlja. Djeca vole igre i sudjeluju u tjelesnim aktivnostima i sportovima, a naročito se vole natjecati. Djeca su jedinstvena na svakom stupnju svog razvoja - s različitim tjelesnim sposobnostima na svakom stupnju odrastanja. Tjelesne i psihološke promjene koje se događaju na svakom stupnju povezane su s važnim promjenama u ponašanju. Stoga je vrlo važno da su osobe koje rade s djecom dobro upućene u sve tjelesne, emocionalne i kognitivne promjene kroz koje djeca prolaze tijekom razvoja, te na osnovu toga osmisle trening koji će najbolje odgovarati fazi u kojoj se nalaze.

Od ranog djetinjstva do sazrijevanja, ljudi prolaze kroz nekoliko faza razvoja što uključuje prepubertet, pubertet, postpubertet i zrelost. Za svaku razvojnu fazu postoji i odgovarajuća faza sportskog treninga (1): inicijacija (prepubertet), oblikovanje sportaša (pubertet), specijalizacija (postpubertet) i vrhunska izvedba (zrelost).

Ono što je specifično za sport je da je vrlo važno razumjeti da se programi treninga moraju osmisliti prema stupnju sazrijevanja sportaša, a ne prema kronološkoj dobi, jer individualne potrebe i zahtjevi variraju od sportaša do sportaša. Važno je gledati dalje od kratkoročnih postignuća i pustiti da se djeca razvijaju svojim tempom. Kako bi se osigurao aktivan život djece u godinama pred njima, važno je pozitivno iskustvo u sportu i natjecanjima u ranijoj dobi.

Dobro organizirani dugoročni programi treninga uvelike povećavaju izgleda da će sportaši, umjesto da u kratkom vremenu »izgore« dugo ostati u svom sportu i uživati u njemu (2).

1.1. ULOGA SPORTA U ZDRAVLJU DJECE

»Poznato je kolika je važnost tjelesnog vježbanja i koliki su njegovi utjecaji na rast i razvoj djeteta u ranoj dobi. Rad s djecom uvelike se razlikuje od rada s odraslima. Trening djece nije umanjeni trening odraslih sportaša« (3).

Ljubav prema sportu je izrazito lijepa osobina koju kod djece treba njegovati i razvijati, bilo da je riječ o povremenom nogometu s prijateljima ili o bavljenju sportom unutar sportskog kluba. Uključivanje u organiziranu aktivnost koja je primjerena dobi može izrazito povoljno utjecati na razvoj mlade osobe i usaditi joj vrijedne kvalitete kao što su odgovornost, upornost i sposobnost za timski rad (4).

»Razvoj motoričkih znanja i sposobnosti u ranom djetinjstvu treba se odvijati kroz samostalne i grupne igre, a najvažniji da su motoričke aktivnosti vezane uz socijalne, emocionalne i kognitivne podražaje, na temelju čega se osigurava kognitivni razvoj, povećanje samopouzdanja, te unapređuju socijalne vještine djeteta« (5).

Djeca kroz sport razvijaju samostalnost, lakše sklapaju prijateljstva i poboljšavaju sposobnost koncentracije. Djeca kroz sport mogu zadovoljiti potrebu za kretanjem, potrebu za druženjem (socijalizacija), potrebu za sigurnošću i radom, potrebu za samoostvarenjem, potrebu za pripadanjem. Poznato je kako sport kao takav promiče zdrav stil života, potiče timski duh, razvija disciplinu i potiče stvaranje radnih navika (6).

Osim toga, dodatan razlog za bavljenje sportom je česti sjedilački način života. Djeca se često bave aktivnostima na električnim uređajima koji ne zahtijevaju nikakvu fizičku aktivnost. Zbog navedenog je važno roditeljima osvijestiti da je djecu potrebno poticati na bavljenje sportom jer su aktivnosti na računalima, tabletima i mobitelima njima dostupnije i privlačnije (7).

Za sportsku aktivnost (4) je dokazano kako:

- unapređuje zdravlje - kontrola tjelesne težine, prevencija bolesti srčanog i krvožilnog sustava, a i nekih kroničnih bolesti kao što je osteoporoza u kasnijoj životnoj dobi
- poboljšava tjelesnu kondiciju - navika vježbanja stvorena već u ranoj dobi čini osnovu za održavanje tjelesne kondicije tijekom cijeloga život.

»Redovitim vježbanjem utječemo na razvoj motoričkih i funkcionalnih sposobnosti, a usporedno s tim razvijaju se i zapažanje, percepcija, predočavanje, mišljenje, mašta i pamćenje. Time je motorički razvoj u velikoj korelaciji s intelektualnim razvojem djeteta. Slabo razvijene motoričke i funkcionalne sposobnosti povlače za sobom nespretnost i nesigurnost, što koči radoznalost i usporava intelektualni razvoj djeteta« (8).

»Redovita tjelesna aktivnost smanjuje anksioznost i depresiju, a povećava samopoštovanje« (9).

Sportska aktivnost također smanjuje rizik od težih oštećenja pri padovima, te ostvaruje preduvjet za razvoj motoričkih znanja. Razvija osnovna motorička znanja kao što su trčanje, skakanje, bacanje, padanje čime se stvara baza za usvajanje težih vještina (10). Dokazano je kako tjelesna aktivnost poboljšava koncentraciju i učenje (11). Osim toga djeca koja su u

sustavu organizirane tjelesne aktivnosti su manje sklona nervozni, potištenosti, napetosti i stresu i bolja je društvena prilagodba.

Za većinu sportova vrijedi pravilo da je najbolje početi između šeste i desete godine života, jer u tom razdoblju dijete jako brzo razvija motoriku (12).

»Sport ne treba doživljavati previše spartanski i djeci treba pružiti mogućnost izlazaka i druženja. Dobrom organizacijom i dogovorom za dijete je također vrlo važno da izgrađujemo kompletnu osobu, koja će život moći sagledavati iz više kutova. Poznata je činjenica da će sportaš biti motiviran za trening dokle god bude osjećao napredak u sportu zato i roditelji i trener moraju isticati trud i zabavu na prvom mjestu bavljenja sportom« (13).

Važno je naučiti dijete da se ne smije predavati pred naznakama poraza, kako u sportu tako i u životu. Treba vjerovati u svoju djecu i ne naglašavati rezultate već se usmjeriti na zadovoljstvo i uživanje svoje djece, te traženju balansa između zabave i razvoja. Nije važno samo upisati dijete na neku sportsku aktivnost. Da bi navedene prednosti sporta došle do izražaja uz stvaranje navike, vrlo je važno da djeca uživaju u sportu kojim se bave i da imaju pozitivan primjer koji mogu slijediti.

1.2. ULOGA RODITELJA U SPORTSKOM ŽIVOTU DJECE

»Više faktora u obiteljskom okruženju utječe na motorički razvoj djeteta poput socio-ekonomskog statusa, stupnja edukacije majke, kao i postojanje starije braće ili sestara« (14).

»Roditelji koji više hodaju i vježbaju, imaju djecu s višom razinom motoričkih znanja, jer vrlo često dio svog slobodnog vremena provode u kretanju zajedno s djetetom, te predstavljaju model koji dijete slijedi kada je riječ o tjelesnoj aktivnosti« (15). »Djeca koju nitko ne podučava motoričkim znanjima ili nemaju odgovarajuću količinu vježbanja mogu pokazati kašnjenja u njihovim cjelokupnim motoričkim sposobnostima« (16).

Baveći se sportom dijete ima priliku tjelesno vježbati i razvijati se, učiti se kompeticiji, raditi na svojem samopoštovanju, a sport pruža i mnoge prilike za druženje i stvaranje prijateljstava. Ono je pored fizičke aktivnosti, presudno za zdrav psihički i fizički razvoj djeteta. Dok je dijete još sasvim malo, puzanje, hodanje i trčanje po kući ili parku s roditeljima je sasvim dovoljno. Kako dijete raste, rastu i njegove potrebe za kretanjem i aktivnostima. Tjelesno vježbanje postaje potreba i neophodno je kod starije djece. Nekim roditeljima lako je pronaći sportsku aktivnost u kojoj će njihovo dijete uživati, jer neka djeca sama razvijaju ljubav prema određenom

sportu ili prema više njih u prilično ranoj dobi. Vrlo je važno otkriti u kojem sportu dijete uživa, jer je to važan korak u njegovom budućem razvoju i izgradnji samopouzdanja, te usvajanje nekih životnih lekcija.

Prije svega treba istaknuti da sudjelovanje u sportskim aktivnostima djetetu od najranije dobi treba predstavljati uživanje i veselje, a ne obavezu koju će doživljavati kao nametnutu od odraslih.

Istraživanja su pokazala da djeca najviše uživaju u sportu u kojem su najuspješnija. Ključna stvar za pronalaženje idealne aktivnosti je stoga pronalaženja sporta u kojemu se mogu ostvariti dobri rezultati (17). »Pod sportskim uspjehom treba uzeti u obzir sve ono pozitivno što dijete čini na utakmici, zainteresirano trči, dobar je timski igrač, trudi se i slično, a ne samo konačan uspjeh. Ako se roditelj usmjeri na cjelokupno dijete, onda će na svakoj utakmici pronaći mnogo razloga za pohvalu, čak i u slučaju da dijete nema neke posebne sposobnosti« (18).

Da bi dijete na pravi način zakoračilo u svijet sporta, presudnu ulogu moraju odigrati roditelji. Njihova misija je ukazati djeci na pravilan razvojni put i onda kada to ona još nisu sama sposobna učiniti. Prvi korak je najvažniji, postave li se roditelji ispravno, djeca će biti na najboljem putu da zavole sport. Za djecu bi sport + trebao biti samo igra, daleko od pravog poimanja sporta. Većina sportskih psihologa vjeruje kako je za dijete vrlo važno da roditelji pokazuju interes za sport kojim se bavi. Djeca koja se žale da njihovo bavljenje sportom ne zanima njihove roditelje, češće i brže odustaju i ne postižu vrhunske rezultate. »Stavovi roditelja i njihova percepcija kompetentnosti djeteta značajno je povezana s količinom sudjelovanja u tjelesnim aktivnostima« (19).

Jedna od najtežih stvari za roditelje je gledanje svog djeteta kako vježba ili igra utakmicu bez mogućnosti da mu pomogne. Prirodno je željeti osigurati dijete od neuspjeha, prirodno je željeti pružiti podršku i ohrabrenje, ali u sportu ta roditeljska potreba predstavlja pretjerano štíćenje i preveliku uključenost roditelja u sport djeteta.

Roditelji djece koja su vrlo uspješna pokazuju visoki interes za aktivnosti svoje djece, potiču i nagrađuju dječji napor više nego same rezultate. Topli su, pružaju podršku čak i kad djeca čine greške. Za njih se može reći da su svojoj djeci osobni savjetnici. Roditelji trebaju pohvaliti dijete za sportski uspjeh (20).

Ipak, postoji i dio djece koja postaju ekstremno nervozna kada ih roditelji gledaju ili jako navijaju (21). U takvim slučajevima je preporučljivo poštivati želju djeteta i ne otežavati mu sportski razvoj. Potrebno je biti otvoren za djetetove emocionalne i intelektualne potrebe.

»Dijete u sportu treba naučiti osloniti se na vlastite snage, upoznati sebe i naći vlastite načine prevladavanja manjih i većih neuspjeha. Dijete treba roditelja koji ga neće previše pritiskati i tražiti od njega previsoke rezultate. Roditelji trebaju poštovati djetetovu želju da dio svog vremena posveti sportu, ali i voditi računa o tome da je dijete – dijete i da ono ima vlastite potrebe za igrom i slobodnim vremenom« (18).

Sve je više djece koja žive po strogom rasporedu. Takav način života ih obično ispunjava stresom. Visoki pritisak da moraju uspjeti u aktivnostima dovodi ih do negativnih posljedica u razvoju. Dolazi do začaranog kruga u kojem roditelji postavljaju ciljeve koje djeca ne mogu dostići, djeca postaju frustrirana i ne uspijevaju ni u onim aktivnostima u kojima su do tada bila uspješna. Kada roditelj zna pravu mjeru u uključenosti, a dobra mjera uključenosti je da dobar roditelj zna da je djetetov sport dio njegova života, a ne da djetetov sport postane roditeljev život, onda roditelj može pomoći djetetu (20).

»Preambicioznim roditeljima dijete je u nekoj funkciji ispunjavanja roditeljskih zamisli, radnji i neostvarenih životnih želja. Osnovna pomoć je emocionalna - razgovarajući o temama koje su aktualne, o tome kako se nositi sa zahtjevnim trenerom ili s velikim gubitkom. Dijete treba roditelje koji će ga pratiti i pravilno usmjeriti ako primijete preveliki stres djeteta, isto tako na roditeljima je da pažljivo procijene je li dijete odabralo dobar sport ili je pred sebe fizički i emocionalno postavilo preveliki zahtjev« (13). Zato roditelji trebaju od sporta napraviti zabavu, u redu je pogriješiti, no u sportu dijete se trudi, treba razgovarati o svemu na dobar i topao način, pokazati poštovanje prema djetetu sportašu, biti pozitivan i primjer bavljenja nekim sportom/rekreacijom kako bi djetetu bili dobar primjer za njegovo sportsko i fer ponašanje.

1.3.ULOGA SPORTSKOG TRENERA KOD DJECE SPORTAŠA

»Socijalne vještine se uče (bolje rečeno stječu) i to od najranijeg djetinjstva, najprije u obitelji, a onda kroz druženje s drugom djecom, te odraslima iz djetetovog užeg i šireg socijalnog okruženja« (18). Jasno je da tu spadaju i treneri. Kako za sportaše važan korak u postizanju uspjeha predstavlja odabir trenera, još je puno važnije za djecu sportaše. Biti trener veoma je odgovoran posao jer se radi o znatnim utjecajima na određene procese promjena u

čovjekovu organizmu, prilikom čega su greške nedopustive. Trener predstavlja model koji pokazuje moralno poželjna ponašanja, ističe moralne vrijednosti i upravlja ponašanjem mladih sportaša pomoću sustava nagrada/ pohvala i kazni/pokuda.

Kvalitetan trener mora posjedovati zavidnu razinu stručnog znanja (područje pedagogije, psihologije, fiziologije, biomehanike i mnogih drugih), treba dajati nadograđivati svoje znanje i biti u toku sa sportskim napretkom. Trener koji je svojom trenutno visokom razinom znanja polučio visoke rezultate, ne mora nužno biti garancija uspješnosti u budućnosti, ukoliko nije spreman uhvatiti se u koštac sa stalnim napretkom sportske znanosti.

Najprikladnija je metoda razgovor u kojem se mladom sportašu objašnjava zašto su neki postupci zabranjeni, te se ukazuje kako je neki postupak mogao dovesti do štete ili neugode drugoj osobi. Također kroz jasan i transparentan sustav pravila ponašanja na treningu i natjecanju, koji unaprijed definira poželjna i nepoželjna ponašanja, te ističe načela fair-playa, trener može djelovati na razvoj moralnih vrijednosti. Kao i u svakom segmentu odgoja da bi ovaj utjecaj bio snažniji, nužna je dosljednost i osobni primjer. Najnepoželjnija je metoda pokazivanja moći koja uključuje naredbe, prijetnje ili čak tjelesnu silu.

Vrlo važna i jedna od presudnih karakteristika kvalitetnog sportskog stručnjaka jest da dovođenje do željenih rezultata, ne ostavlja negativne posljedice na psihofizičko zdravlje djece sportaša. »Ukoliko trener i ostale stručne osobe svojim radom i tijekom treninga i radom s djetetom osiguravaju uvjete i ne zadovolje potrebe upravo ovim redom koji su postavljene na djetetovoj hijerarhiji, unatoč djetetovu talentu, ono neće prihvaćati trenerove verbalne i neverbalne poruke, neće odgovarajuće reagirati i neće postići moguću sportsku efikasnost« (2).

»Mogućnost da dijete tijekom bavljenja određenim sportom zadovolji svoje potrebe za sigurnošću, pripadanjem i ljubavlju, za poštovanjem svojega ja i, na kraju, samoaktualizacijom, predstavlja ono što dijete motivira na učenje, vježbanje i natjecanje. Kada dijete sportaš osjeti da je njegova primarna potreba za kretanjem u procesu vježbanja zadovoljena u njemu se javlja težnja da, baveći se sportom, zadovolji svoju potrebu za sigurnošću. Ukoliko je ova potreba zadovoljena, djetetu se javlja potreba za pripadanjem i ljubavlju. Kada dijete zadovolji gore navedene potrebe, javlja se potreba za samopoštovanjem i potreba da ga drugi poštuju. Na vrhu hijerarhijske podjele nalazi se samoaktualizacija. Ona je najčešće vezana za djecu koja imaju tendencije ka vrhunskom sportu, jer im je cilj postizanje najvećeg sportskog rezultata u sportu« (3).

1.4. RAD NA POTICANJU RAZVOJA SOCIJALNIH VJEŠTINA DJECE SPORTAŠA

Dobro razvijene socijalne vještine podrazumijevaju (22):

- Dobru regulaciju emocija - sposobnost da se na odgovarajući i društveno prihvatljiv način emocionalno reagira na zahtjeve neke sportske situacije (npr. obuzdavanje ljutnje na terenu)
- Socijalna znanja i sposobnost razumijevanja drugih - podrazumijeva poznavanje socijalnih pravila grupe kojoj pojedinac pripada tj. sposobnost predviđanja tuđih reakcija i razumijevanje tuđih osjećaja (npr. usklađivanje vlastitog ponašanja sa ponašanjima drugih, pronalaženje zajedničkog jezika).
- Socijalna umijeća – sposobnost prikladnog uključivanja u aktivnosti ili razgovor drugih, posvećivanje pažnje drugima
- Socijalne karakteristike pojedinca - različita stabilna ponašanja ili navike karakteristične za pojedinca (npr. ljubaznost, suosjećajnost, svadljivost).

Trener u ovom segmentu posredno i neposredno djeluje na socijalni razvoj djece sportaša. Jedan od osnovnih uvjeta koji predstavljaju plodno tlo za ovaj tip djelovanja je odnos povjerenja sportaša i trenera, ali i trenerov autoritet. Samo u tom slučaju postoje preduvjeti za iskrenu komunikaciju, razvija se međusobno poštovanje i briga za dobrobit drugoga.

Trener bi trebao, osobito u ekipnom sportu, razvijati osjetljivost za ovu problematiku. Socijalne vještine članova sportske ekipe imaju značajan utjecaj na povezanost ekipe što posredno djeluje i na sportski uspjeh. Trener kao autoritet i osoba od povjerenja, toj djeci može pomoći savjetima kako se ponašati u ekipi i klubu, ukazati im i osvijestiti neprikladna ponašanja ili izjave. Podrškom i odobravanjem kroz otvorenu komunikaciju s puno pozitivnih primjera i prijedloga, trener može mladom sportašu pomoći da ih uči i nauči prepoznavati, mijenjati i pratiti djelovanje promjena kroz reakcije drugih.

Važno je i poštivanje dječjih osjećaja, uvažavanje individualnih razlika i izbjegavanje »etiketiranja« (npr. nespretnjaković, šutljivac) koji može imati negativne i dugoročne posljedice na dječji razvoj i sliku o sebi. »Neomiljena« djeca kreću se u negativnom zatvorenom krugu. Postaju nezadovoljna, usamljena i slično, te svojim ponašanjem potvrđuju negativnu sliku o sebi (22).

»Trener bi trebao djelovati na smanjivanje suparništva unutar grupe, poticati suradnju i rad na zajedničkim ciljevima u okviru čega će svi moći usvajati prave vrijednosti. Također bi

trebao voditi računa i o djelovanju grupe na socijalni razvoj pojedinca tj. iskoristiti prirodnu sklonost mladih sportaša grupi i važnost vršnjaka kako bi odgojno djelovao« (2).

U ozračju suradnje i uzajamnog podržavanja trebalo bi biti vrlo jasno što su pravila ponašanja i naglašavati da je pridržavanje pravila u interesu svih, ali i ostvarenja zajedničkih ciljeva. Na taj način mladi sportaši djeluju u predvidljivoj i sigurnoj okolini, što pozitivno djeluje na oblikovanje njihovih ličnosti. Trener svojim primjerom može djelovati na ove procese, a kolektivne vrijednosti, grupna pravila, vršnjački odnosi i slično mogu postati zdrav temelj za razvoj samostalnog, individualnog mišljenja mladog sportaša.

1.5. RAZVOJ NAVIKA, RADNE DISCIPLINE I ODGOVORNOSTI KROZ SPORT

»Jedno je od uvriježenih mišljenja o korisnosti sporta za djecu jest da sport gradi karakter, jača disciplinu i ličnost i slično. Nešto od toga je zasigurno točno, no koliko će takvo djelovanje biti, ovisi i o samom mladom sportašu i brojnim vanjskim faktorima« (3).

Odgojno djelovanje se ovdje očituje kroz promjenu i oblikovanje navika mladog sportaša, te razvoj odgovornosti. Sustavni sportski trening traži red, rad i disciplinu. To znači predanost sportu i treniranju kao obavezu, razvoj radnih navika i osobne i kolektivne odgovornosti. Mladi sportaš tako oblikuje i vlastiti sustav vrijednosti, što mu najčešće trajno ostaje, a prenosi se i na ostale segmente njegova života, školu i odnose s prijateljima.

Trener bi u dogovoru sa sportašima na početku godine trebao formirati sustav pravila rada i sankcija za nepoštivanje tih pravila. Zajedničkim odlučivanjem osigurava se veća predanost sportaša dogovoru, veća individualna i kolektivna odgovornost.

Također, upoznatost roditelja sa sustavom treninga i suradnja s trenerom u ovom, ali i u svakom drugom segmentu, vrlo je važna.

Djeca nisu mali odrasli. Sustav dječjeg sporta treba prilagoditi potrebama, razvojnim osobitostima i interesima djece. Dobrobit djece uvijek, pa tako i u sportu, jest odgovornost odraslih (3). Želimo li od djece napraviti sportaše, trebamo ih htjeti slušati i znati čuti. Svatko, kad može birati, odabire raditi ono u čemu uživa. Dijete bira igru i ona bi trebala ostati uvijek sastavni dio sporta. Ne samo malih, već i onih velikih.

Slika 1. Trening nogometa sa mlađim dobnim uzrastom.

Izvor: službena stranica NK NAŠK.

1.5.MOTIVACIJA ZA BAVLJENJE SPORTOM

Kako bi se djecu moglo potaknuti na češće bavljenje sportom i djelovati spremnije u tome području, postavlja se pitanje njihove motivacije za bavljenje sportom. »Motivacija je upravljački proces kojim se utječe na ponašanje ljudi na osnovu saznanja o tome šta izaziva određeno ljudsko ponašanje. Također, motivi se definiraju i kao pobude koje čovjekovo djelovanje usmjeravaju prema određenom cilju, održavaju to djelovanje i pojačavaju njegov intenzitet. U skladu s tim, proces motivacije se može definirati kao cjelokupni proces pokretanja aktivnosti i usmjeravanja te aktivnosti prema određenim ciljevima. Poslije postizanja određenog cilja dolazi do popuštanja tenzije koja je bila prisutna i javljanja zadovoljstva koje je veće ukoliko je i napor da se dođe do cilja bio veći. Prema tome, motivacija postoji u svakom procesu, pa tako i u rekreativnom bavljenju sportom« (23).

Kada govorimo o tome zašto se pojedini ljude bave sportom dolazimo do motivacijskih pitanja. Svaka analiza ljudskog ponašanja, zahtjeva sagledavanje problema sa stajališta „zašto činimo ono što činimo“? Motivacija je psihički proces koji pokreće organizam na aktivnost,

usmjerava aktivnost u određenom pravcu i regulira intenzitet i vrijeme trajanja aktivnosti. Želimo li motivirati ljude na vježbanje i zadržati ih aktivnima važno je utvrditi razloge zbog kojih se pojedinci odlučuju za određenu vrstu aktivnosti (24).

Psihologija sporta se bavi utvrđivanjem razloga zbog kojih se pojedinac odlučuje za određenu vrstu aktivnosti, ispituje kako se pozitivan stav prema vježbanju može mijenjati s obzirom na postavljene ciljeve, te kakav utjecaj može imati sudjelovanje u tjelesnoj aktivnosti na pojedinca, njegovo zdravlje, psihofizički status i kvalitetu života općenito (24).

Ljudi vježbaju iz različitih razloga. U strukturi ličnosti je jedna od najznačajnijih komponenti svakako motivacija. Ona predstavlja dinamičku snagu ličnosti i smatra se važnom za objašnjenje ponašanja. Motivacijski procesi su usko povezani s nizom ostalih psihičkih procesa. Ona je povezana sa emocijama, percepcijom i ostalim kognitivnim procesima koji, između ostalog, rezultiraju i odlukom o tome kojim sportom ćemo se baviti i zašto (25).

Prema teoriji kognitivne evaluacije, da bi pojedinac bio motiviran za neku aktivnost, trebali bi prevladavati intrinzični faktori. U odabranoj aktivnosti treba uživati i doživljavati je zanimljivom, ona mora biti optimalno izazovna, mora omogućiti doživljaj kompetentnosti te osoba mora imati osjećaj unutarnje kontrole, od odabira aktivnosti, do kontrole nad situacijom što proizlazi iz osnovne ljudske potrebe za autonomijom (26).

Područje koje se bavi motivacijom za bavljenje sportom još nije dovoljno razvijeno, posebno u našoj zemlji. Jedno od većih istraživanja je provedeno u Ujedinjenom Kraljevstvu. Kvalitativno istraživanje koje je za bazu koristilo 1200 radova u inicijalnoj fazi, od kojih je kriterijima zadovoljilo 24 rada je pokazalo da su kontrola težine, socijalna interakcija i zadovoljstvo najučestaliji razlozi za sudjelovanje u sportskim i fizičkim aktivnostima. Kod mlađe dobne skupine je utvrđeno da su eksperimentiranje, nesvakidašnje aktivnosti, potpora roditelja i sigurno okruženje najčešći motivacijski faktori. Pokazalo se da oni više uživaju u aktivnostima ukoliko na njih nisu prisiljeni nego podržani u eksperimentiranju sa par sportova. Zadovoljstvo i potpora roditelja su se također pokazali jako važnima. Brige oko zadržavanja idealne tjelesne težine su češći motivacijski faktor kod mlađih osoba ženskog spola. Stariji sudionici su prepoznali važnost sporta u prevenciji starenja i pružanju zadovoljavajuće socijalne mreže (27).

Prethodna istraživanja su općenito imala ograničen uspjeh u objašnjavanju spolnih razlika u fizičkoj aktivnosti. Na temelju reprezentativnog nacionalnog istraživanja za 3270 učenika Islanda pokazalo se da se djevojčice rjeđe upisuju u organizirane sportske klubove te su rjeđe

uključene u napornije tjelesne aktivnosti. Druge nezavisne varijable, tj. važnost sportskih postignuća, podučavanja vezana uz sport i vježbanje, iskustva tjelesnog odgoja i socijalno modeliranje, nisu značajno utjecali na promatrane rodne razlike izvan varijabli sportskog kluba. (28). U drugom istraživanju su također uočene jasne spolne razlike u odnosu na redovito uključivanje u fizičku aktivnost. Manje je vjerojatno da su se mlade žene angažirale u aktivnim aktivnostima u školi i izvan nje, te su bile kritičnije prema tjelesnom odgoju. Istraživanje sugerira da su determinante tjelesne aktivnosti kod mladih složene (29).

Ukoliko osoba kroz tjelesnu aktivnost doživljava pozitivno iskustvo i zadovoljava potrebu za autonomijom, postoji mogućnost da će takvo iskustvo moći preslikati i u druge aspekte života. Ipak, usprkos brojnim pozitivnim i znanstveno dokazanim učincima tjelesnog vježbanja na tjelesno i mentalno zdravlje kao i brojnim intervencijama, u industrijaliziranim zemljama evidentan je pad bavljenja tjelesnom aktivnošću u funkciji dobi. Očigledno se radi o motivacijskom problemu koji u prvi plan stavlja potrebu za razumijevanjem i identifikacijom komponenti vezanih uz motivaciju za bavljenje sportom.

2. METODOLOGIJA

2.1. PREDMET ISTRAŽIVANJA

Istraživanja koja su dostupna se uglavnom provode na uzorcima starije djece i odraslih. Istraživani su razlozi početka bavljenja nekim sportskim aktivnostima, razlozi odustanka od sudjelovanja u njima i slično. Nedostaje dio informacija koji se odnosi na motivacijske faktore mlađe dobne skupine djece i spolnih razlika kod njih te utjecaj njihovih roditelja. Ovo istraživanje bavi se upravo takvim sudionicima i provedeno je s ciljem proučavanja pozadine motivacije djece za bavljenje nogometom kao sportske aktivnosti koja se često bira i koja je uglavnom dostupna u našim krajevima. Također, kako bi se što bolje ušlo u srž problema istraživanje je osmišljeno na način da se temom bavimo iz percepcije djeteta, a budući da nam je ono u fokusu interesa to smatramo najobjektivnijim načinom za istraživanje našeg područja interesa.

2.2. CILJ ISTRAŽIVANJA

S obzirom na navedeni predmet istraživanja, glavni cilj ovog istraživanja bio je ispitati odnos razloga bavljenja sportom i percepcije djece o ponašanju roditelja te sociodemografskih varijabli (spola, dobi).

Na temelju cilja istraživanja formirane su tri hipoteze:

- H1: Ne postoje razlike po spolu s obzirom na dob u razlozima zbog kojih se bave sportom.
- H2: Ne postoje razlike s obzirom na dob u razlozima zbog kojih se bave sportom.
- H3: Ne postoji razlika razloga bavljenja sportom između djece i roditelja.

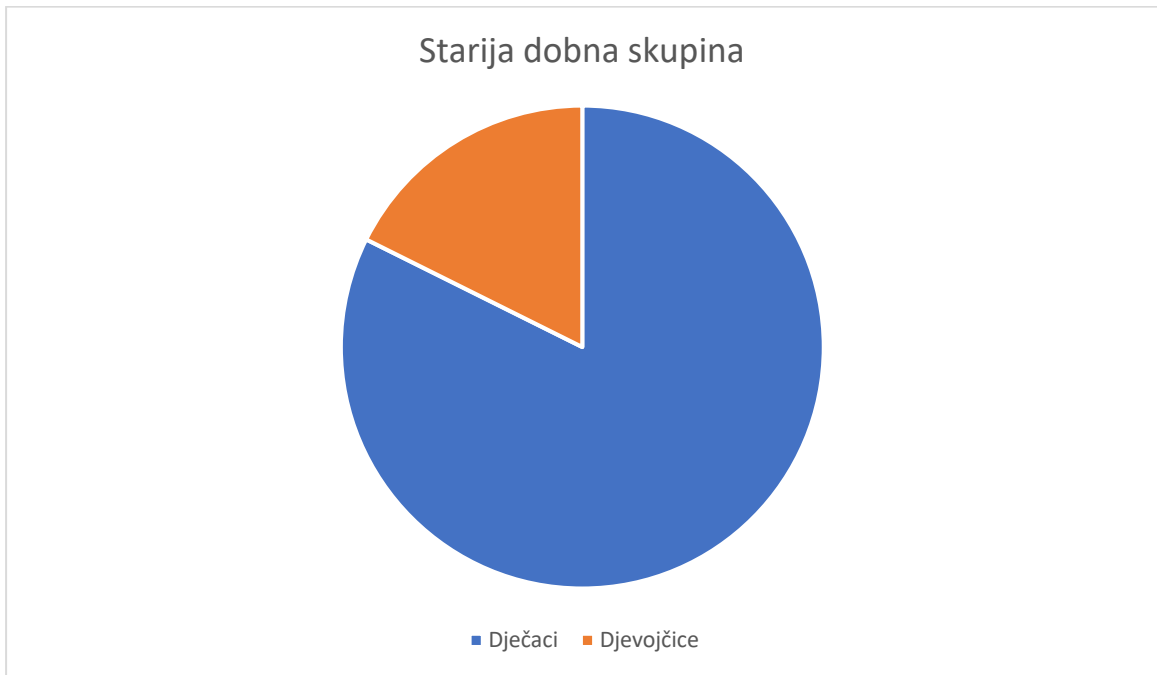
2.3. ISPITANICI

Svi ispitanici su aktivni sportaši, djeca koja su uključena na treninge nogometa nogometnog kluba NK NAŠK Našice. Uzorak je bio namjerni i prigodni, kreiran s obzirom na dostupnost sudionika. U istraživanju je sudjelovalo 54 sudionika (15 djevojčica), u dobi od 6 do 12 godina ($M=9.2$, $SD=2$). Od navedenog broja, 28 djece je pripadnika mlađe dobne skupine (25 dječaka, 3 djevojčice), dok je 26 pripadnika starije dobne skupine (14 dječaka, 12 djevojčica). Zastupljenost pojedinog spola u mlađoj i starijoj dobnoj skupini je prikazana na Grafu 1 (mlađa dobna skupina) i Grafu 2 (starija dobna skupina).

Graf 1. Zastupljenost spolova u mlađoj dobnoj skupini.

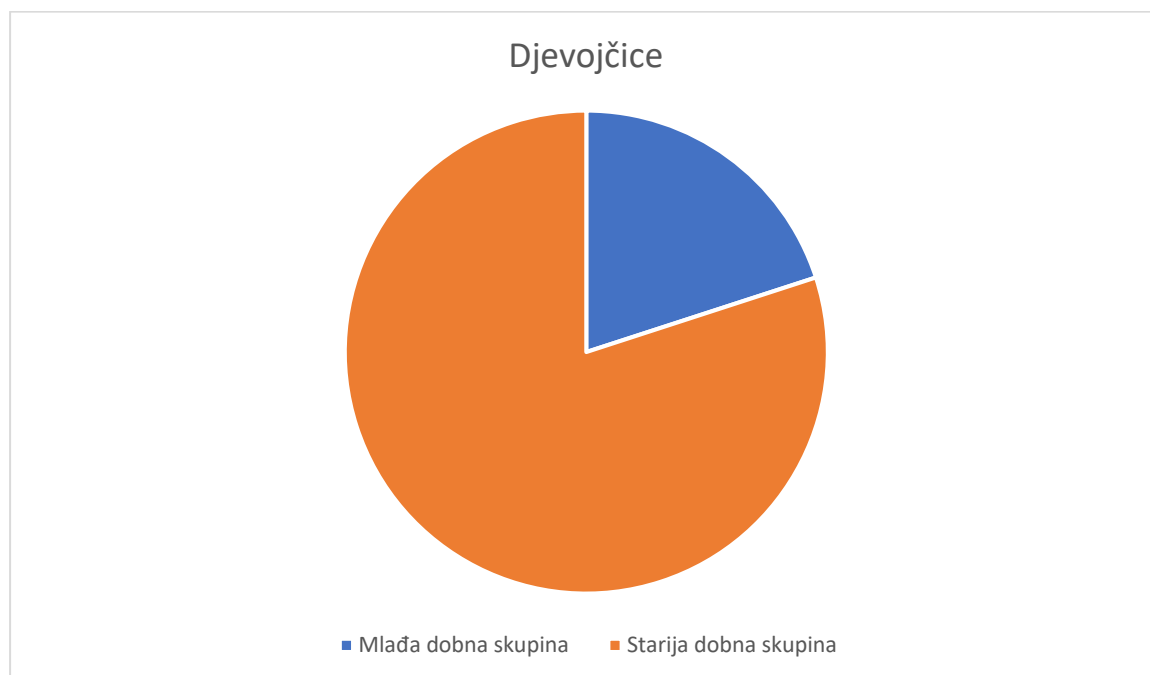
Graf 2. Zastupljenost spolova u starijoj dobnoj skupini.

Ako promatramo zastupljenost spolova u dobnim skupinama, u odnosu na ukupan broj djevojčica – njih je statistički značajno više u starijoj dobnoj skupini (80%), dok je značajno više dječaka u mlađoj dobnoj skupini (64%). Odnosi su prikazani na Grafu 3 (za dječake) i Grafu 4 (za djevojčice).

Graf 4. Zastupljenost djevojčica u dobnim skupinama.

U Tablici 1 prikazani su osnovni deskriptivni podaci sudionika vezano za dob, spol te trajanje bavljenja sportom, utjecaj na početak bavljenja sportom i želju za promjenom u načinu rada trenera. Prosječna dob djece iznosi 9,2 godine, uz trajanje bavljenja sportom od 1,8 godina. Broj djece u mlađoj i starijoj dobnj skupini je sličan. Od utjecaja na početak bavljenja sportom snažno prevladava odluka samoga djeteta, a velika većina djece nema želju za promjenom u radu trenera.

Tablica 1. Demografske karakteristike uzorka (N=54)

Varijabla	N	M	SD
Spol			
Muški	39		
Ženski	15		
Dob (god.)		9,2	2
Dobna skupina			
Mlađa	28		
Starija	26		
Trajanje bavljenja sportom (god.)		1,8	1
Utjecaj na početak bavljenja sportom			
Odluka djeteta	45		
Utjecaj roditelja	0		
Utjecaj prijatelja	6		
Utjecaj profesora TZK	1		
Zbog svog sportskog idola	2		
Nešto drugo	0		
Želja za promjenom u radu trenera			
Da	10		
Ne	44		

2.4. ISTRAŽIVAČKA METODA

Primijenjena je kvantitativna metoda i upitnici za djecu i roditelje posebno kreirani za ovo istraživanje. Statistička analiza obavljena je pomoću statističkog paketa IBM SPSS Statistics 25.0 i MS Excel 2007.

Kreirani upitnici su osmišljeni za djecu koji se bave sportom – nogometom u životnoj dobi od 8-12 godina - »Upitnik za djecu sportaše«, »Zašto se baviš sportom?«, »Ponašanje tvojih roditelja prema sportu« i »Zadovoljstvo trenerom, treninzima i sportskim objektom«.

S obzirom na uključenost djece u istraživanje, roditelji su najprije upoznati sa svrhom istraživanja i pitanjima iz upitnika te je zatražena njihova suglasnost za sudjelovanje. Također, zatražena je i suglasnost etičkog povjerenstva Fakulteta zdravstvenih studija. Upitnike su ispunjavala djeca polaznici nogometnih treninga za koje su roditelji dali suglasnost za sudjelovanjem u istraživanju.

Upitnik za djecu sportaše ispituje razloge bavljenja sportom i sociodemografske varijable. Ponuđeno je 5 mogućih razloga bavljenja sportom koje djeca mogu zaokružiti te jedan na koji mogu navesti razlog koji eventualno nije spomenut. Sociodemografske varijable se tiču spola, dobi, godina treniranja i sporta kojim se bave (Prilog A Upitnik za djecu sportaše).

Zašto se baviš sportom ispituje razloge bavljenja sportom. Odgovori se daju na skali Lickertovog tipa s vrijednostima od 1-5 (1= tvrdnja se uopće ne odnosi na mene, 2 = tvrdnja vrlo malo opisuje mene, 3= nisam siguran/na odnosi li se tvrdnja na mene, 4=tvrdnja je uglavnom točna za mene, 5=tvrdnja u potpunosti opisuje mene). U upitniku se nalazi 10 mogućih razloga i čestica kojom se ispituje eventualna želja za odustajanjem od bavljenja sportom (Prilog B Zašto se baviš sportom).

Ponašanje tvojih roditelja prema sportu ispituje ponašanja roditelja u odnosu na sport i djetetovo bavljenje sportom iz perspektive djeteta. Odgovori se daju na skali Lickertovog tipa s vrijednostima od 1-5 (1= uopće ne opisuje ponašanje mojih roditelja, 2 = malo opisuje ponašanje mojih roditelja, 3= umjereno opisuje ponašanje mojih roditelja, 4= skoro potpuno opisuje ponašanje mojih roditelja, 5= u potpunosti opisuje ponašanje mojih roditelja). Upitnik ima 14 čestica (Prilog C Ponašanje tvojih roditelja prema sportu).

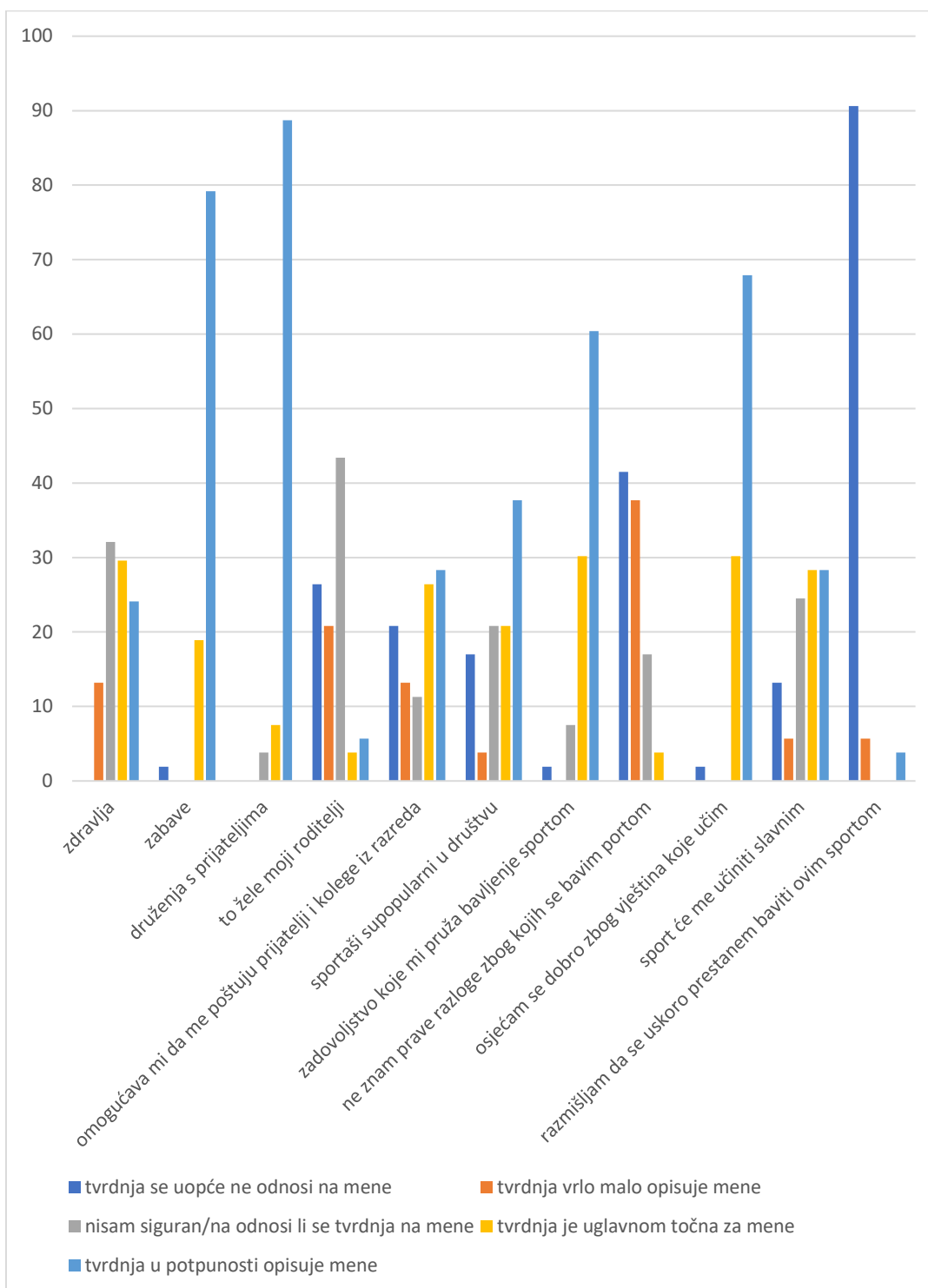
Zadovoljstvo trenerom, treninzima i sportskim objektom ispituje zadovoljstvo trenerom, treninzima i sportskim objektom te se traži povratna informacija o eventualnim željama za promjenom u radu trenera. Odgovori se daju na skali Lickertovog tipa s vrijednostima 1-5 (1=uopće nisam zadovoljan, 2 = nisam zadovoljan, 3= niti sam zadovoljan niti nezadovoljan, 4= zadovoljan sam ali može to i bolje, 5= potpuno sam zadovoljan). Upitnik se sastoji od 12 čestica (Prilog D Zadovoljstvo trenerom, treninzima i sportskim objektom).

3. REZULTATI

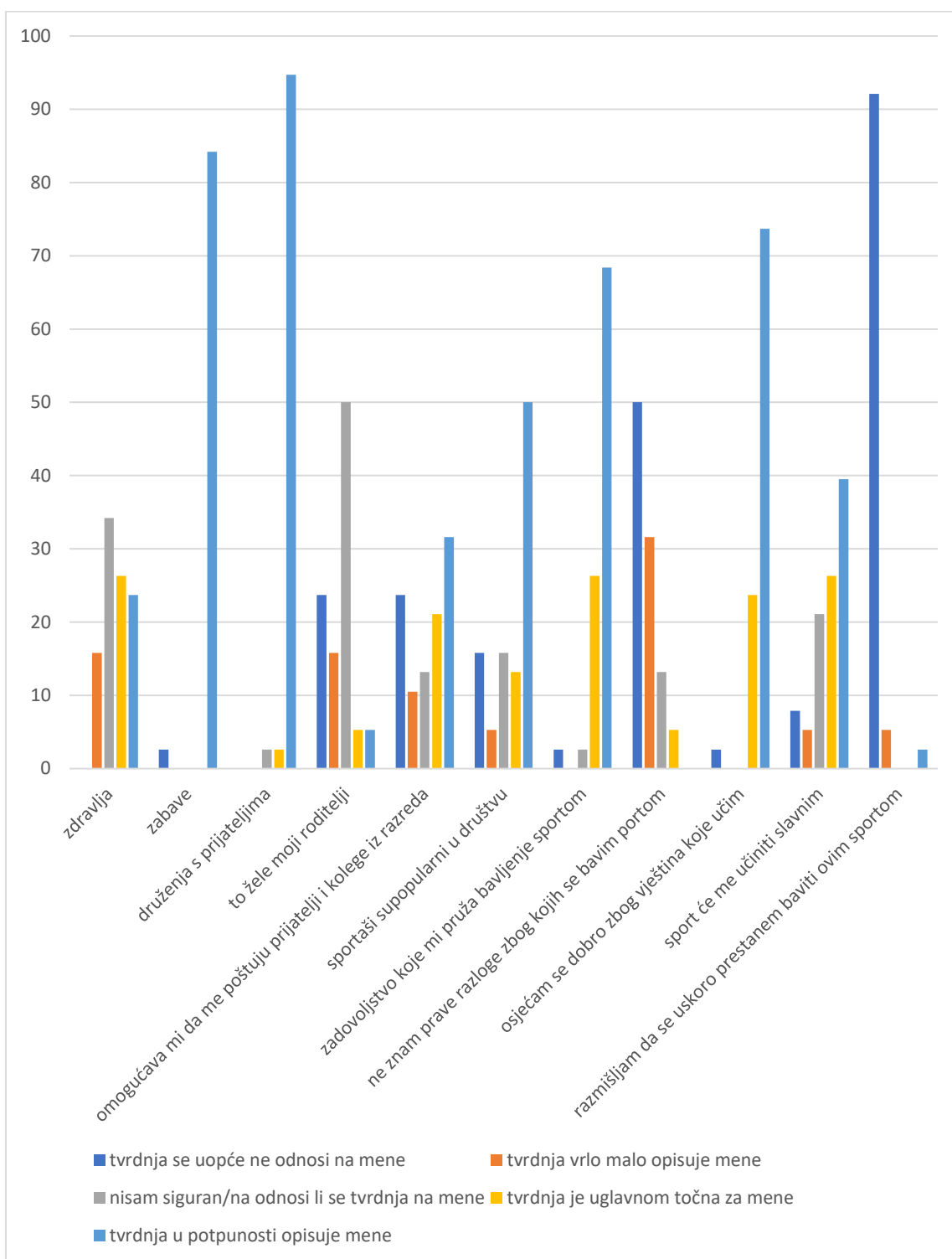
Distribucija podataka testirana je Shapiro-Wilkovim testom, pokazalo se da niti jedna varijabla nije imala normalnu distribuciju. Deskriptivna statistika za kategoričke varijable prikazana je pomoću apsolutne vrijednosti i postotaka. Deskriptivna statistika za numeričke varijable prikazana je pomoću aritmetičke sredine (M) i standardne devijacije (SD).

Raspodjela rezultata koji se tiču motivacije za bavljenje sportom prikazana je u Grafovima 1.,2. i 3. – na bazi cijelog uzorka i po spolu.

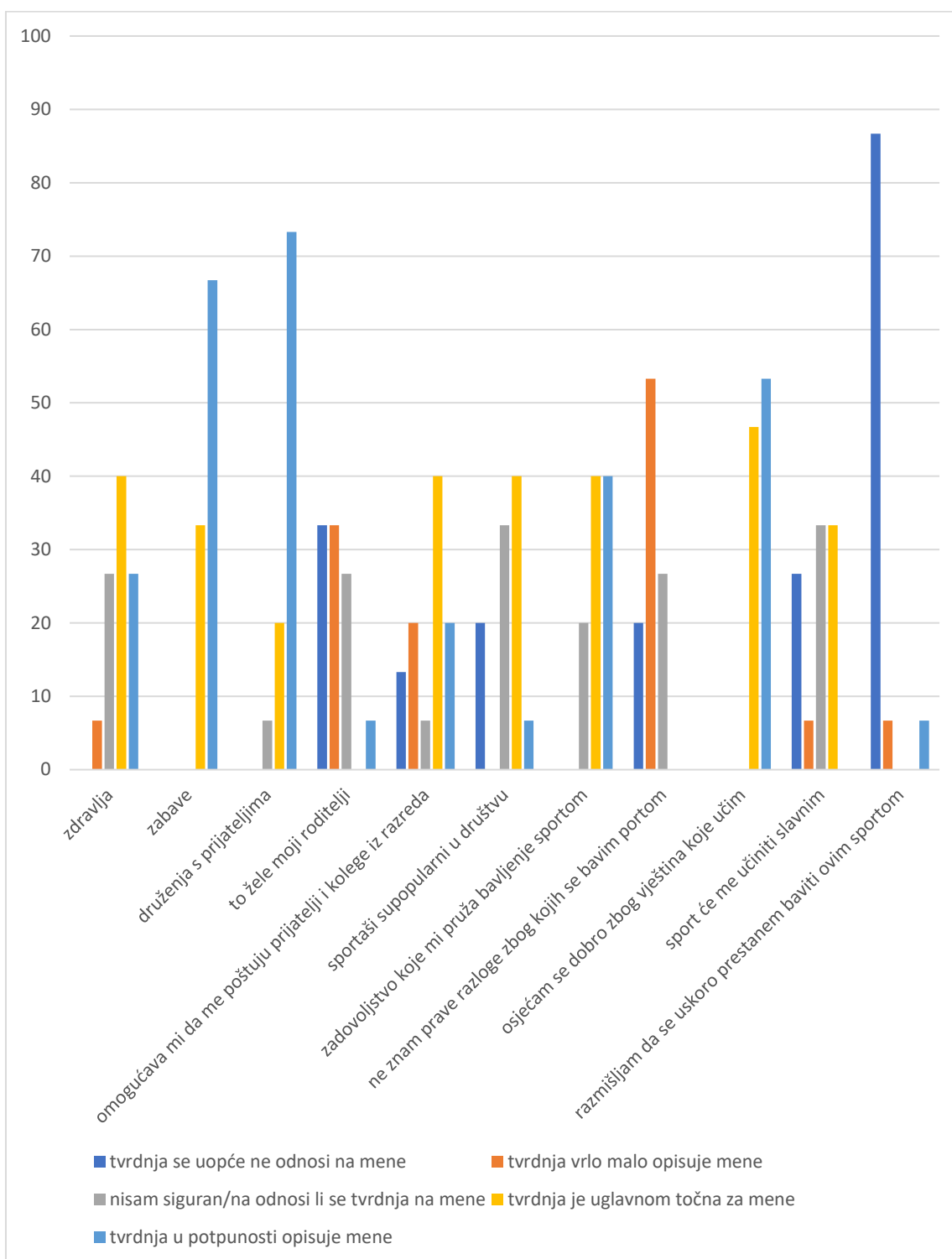
Graf 1. Distribucija odgovora o motivaciji bavljenja sportom djece za cijeli uzorak (N=54) izražena u postotcima.

Graf 2. Distribucija odgovora o motivaciji bavljenja sportom dječaka izražena u postocima.

Graf 3. Distribucija odgovora o motivaciji bavljenja sportom djevojčica izražena u postotcima.

Vežano za motivaciju za bavljenje sportom, deskriptivni podatci cijelog uzorka prikazani su u Tablici 2. Od čestica koje imaju najveću aritmetičku sredinu kada promatramo uzorak u cjelini, možemo izdvojiti sljedeće: zbog zdravlja, zbog druženja s prijateljima, osjećam se dobro zbog vještina koje učim i zbog zadovoljstva koje im pruža bavljenje sportom.

Tablica 2. Motivacija za bavljenje sportom djeteta za cijeli uzorak (N=54)

	Tvrdnja - sportom se bavim:	M	SD
1	zbog zdravlja	3,6	1
2	zbog zabave	4,8	0,4
3	zbog druženja s prijateljima	4,8	0,5
4	zato što to žele moji roditelji	2,4	1,1
5	zbog toga što mi omogućava da me poštuju prijatelji i kolege iz razreda	3,3	1,5
6	zbog toga što su sportaši popularni u društvu	3,6	1,5
7	zbog zadovoljstva koje mi pruža bavljenje sportom	4,5	0,8
8	ne znam prave razloge zbog kojih se bavim sportom	1,8	0,8
9	osjećam se dobro zbog vještina koje učim	4,6	0,7
10	sport će me učiniti slavnim	3,5	1,3
11	razmišljam da se uskoro prestanem baviti ovim sportom	1,2	0,8

Kod zadovoljstva trenerom, treninzima i sportskim objektom za cijeli uzorak, čestice sa najvišim procjenama zadovoljstva su za sport koji se trenira, trenersko znanje o sportu koji podučava, pomaganje trenera u rješavanju djetetovih problema i način na koji trener razgovara sa djetetom.

Tablica 12. Zadovoljstvo trenerom, treninzima i sportskim objektom za cijeli uzorak (N=54)

	Tvrdnja – procjena zadovoljstva:	M	SD
1	sportom koji trenira	4,8	0,5
2	sportskim objektom u kojem trenira	4,4	0,8
3	higijenom objekta, pomoćnih prostorija, sanitarnog čvora i sl.	4,2	0,9
4	opremljenošću objekta sportskim rekvizitima	4,3	0,7
5	odnosom trenera prema djetetu i njegovim kolegama	4,6	0,7
6	trenerskim znanjem o sportu koji podučava	4,7	0,6
7	pomaganjem trenera u rješavanju djetetovih problema	4,7	0,6
8	načinom kako trener rješava sukobe (ako se događaju)	4,5	0,8
9	načinom kako trener razgovara s djetetom	4,6	0,6
10	organizacijom treninga	4,5	0,7
11	vremenom kada se trening odvija (u koliko sati)	4,1	0,9
12	svojim napredovanjem u sportu kojim se bavi	4,5	0,5

Što se tiče stavova roditelja ispitanika prema sportu iz perspektive djece koja se bave sportom, vidljivo je da su čestice u kojima su djeca najviše poistovjetila stavove i ponašanja svojih roditelja s njima one koje se odnose na to da im je drago da dijete provodi vrijeme s društvom iz sporta, da pomažu djetetu da uvijek ima čistu i urednu sportsku opremu te da plaćaju kada je potrebno kako bi se dijete moglo baviti sportom.

Tablica 9. Stavovi roditelja ispitanika prema sportu za cijeli uzorak iz perspektive djece (N=54)

	Tvrdnja – stav roditelja:	M	SD
1	smatraju da je za zdravlje djece važno da se bave sportom	4,1	1
2	smatraju da je sport najbolji oblik zabave za djecu	4,3	0,8
3	drago im je kad dijete provodi vrijeme s društvom iz sporta	4,6	0,7
4	na nagovor roditelja se dijete bavi sportom	2,1	1
5	pomažu djetetu da uvijek ima čistu i urednu sportsku opremu	4,5	0,8
6	kada je potrebno plaćaju što je potrebno kako bih se dijete moglo baviti sportom	4,5	0,8
7	pomažu u organizaciji prijevoza/ prehrane i slično klubu u kojem dijete trenira	4,3	0,9
8	zajedno s djetetom gledaju sportske prijenose	3,9	1
9	bavili su se sportom u mladosti	3,9	1,1
10	rado gledaju utakmice ili takmičenja u kojima sudjeluje dijete	4,1	1
11	često razgovaraju s djetetom o sportu	3,8	0,9
12	kada pričaju o djetetu često ističu da se bavi sportom	4,3	0,8
13	željeli bi da se dijete prestane baviti ovim sportom	1,3	0,7
14	smatraju da škola i sport ne idu zajedno	1,4	0,9

Razlike prema spolu i prema dobnim skupinama (mlađa u odnosu na stariju) izračunate su Hi-kvadrat testom. Izračunat je Spearmanov koeficijent korelacije za korelacije između srodnih stavova djece i roditelja. Rezultati će biti prikazani tablično.

Kako bi se provjerila **prva istraživačka hipoteza** (ne postoje razlike po spolu s obzirom na dob u razlozima zbog kojih se bave sportom), hi-kvadrat testom je testirana značajnost razlika po spolu u razlozima zbog kojih se bave sportom. Rezultati su prikazani u Tablici 2.

Tablica 2. Deskriptivna statistika za dob, dobne skupine, utjecaj na početak bavljenja sportom i želju za promjenom u radu trenera i rezultat hi-kvadrat testa za provjeru razlike po spolu s obzirom na utjecaj na početak bavljenja sportom.

	Cijeli uzorak	Muški spol	Ženski spol	Hi-kvadrat test p
	N=54	N=39	N=15	
Dob	M = 9,2 SD = 2	M = 8,7 SD = 2, 1	M = 10,3 SD = 1,5	
Dobna skupina				
Mlađa	28	25	3	
Starija	26	14	12	
Utjecaj na početak bavljenja sportom				
Odluka djeteta	45	35	10	0,035*
Utjecaj roditelja	0	0	0	
Utjecaj prijatelja	6	2	4	
Utjecaj profesora TZK	1	0	1	
Zbog svog sportskog idola	2	2	0	
Nešto drugo	0	0	0	
Želja za promjenom u radu trenera				
Da	10	6	4	
Ne	44	33	11	

*statistički značajno

Kod dječaka je, što se tiče utjecaja na bavljenje sportom, a vidljivo je u Tablici 2, statistički značajno veći broj uključivanja u sport zbog vlastite želje u odnosu na djevojčice (35 dječaka, njih 90%, u odnosu na 10 djevojčica, 67%), dok se za djevojčice pak pokazalo da se statistički značajno češće uključuju u sport zbog utjecaja prijatelja u odnosu na dječake (4 djevojčice, njih oko 27%, u odnosu na 2 dječaka, oko 5%).

Također, vezano za ovu hipotezu promatrana je i motivacija djeteta za bavljenje sportom i tu se pokazalo da je druženje s prijateljima, zadovoljstvo bavljenja sportom i mogućnost da ih sport učini slavnima jači motivacijski faktor kod dječaka nego kod djevojčica. Rezultati su prikazani u Tablici 3.

Tablica 3. Deskriptivna statistika za spol i rezultat hi-kvadrat testa za provjeru razlike po spolu s obzirom na tvrdnje o motivaciji za bavljenje sportom.

	Tvrdnja - sportom se bavim:	Muški spol N=39		Ženski spol N=15		Hi-kvadrat test
		AS	SD	AS	SD	p
1	zbog zdravlja	3,5	1	3,9	0,9	0,344
2	zbog zabave	4,9	0,3	4,7	0,5	0,183
3	zbog druženja s prijateljima	4,9	0,4	4,7	0,6	0,031*
4	zato što to žele moji roditelji	2,6	1,1	2,1	1,1	0,158
5	zbog toga što mi omogućava da me poštuju prijatelji i kolege iz razreda	3,3	1,6	3,3	1,4	0,992
6	zbog toga što su sportaši popularni u društvu	3,8	1,5	3,1	1,2	0,055
7	zbog zadovoljstva koje mi pruža bavljenje sportom	4,6	0,8	4,2	0,8	0,044*
8	ne znam prave razloge zbog kojih se bavim sportom	1,8	0,9	2,1	0,7	0,101
9	osjećam se dobro zbog vještina koje učim	4,6	0,8	4,5	0,5	0,185
10	sport će me učiniti slavnim	3,9	1,3	2,7	1,2	0,004*
11	razmišljam da se uskoro prestanem baviti ovim sportom	1,2	0,7	1,3	1	0,533

*statistički značajno

Zaključno za hipotezu 1, odbačena je jer su utvrđene razlike po spolovima u motivaciji odnosno razlozima za bavljenje sportom.

Kako bi se provjerila **druga istraživačka hipoteza** (ne postoje razlike s obzirom na dob u razlozima zbog kojih se bave sportom), hi-kvadrat testom je testirana značajnost razlika po dobnim skupinama po razlozima zbog kojih se bave sportom. Ako promatramo motivaciju djeteta za bavljenje sportom u kontekstu dobnih skupina - utjecaj prijatelja je daleko važniji u starijoj dobnj skupini kao motivacija za početak bavljenja sportom. Odluka samog djeteta ostaje važna i u starijoj dobnj skupini, ali tu dolazi i do utjecaj prijatelja. Rezultati su prikazani u Tablici 4.

Tablica 4. Deskriptivna statistika za mlađu i stariju dobnu skupinu i rezultat hi-kvadrat testa za provjeru razlike po dobnim skupinama s obzirom na razloge za bavljenje sportom.

	Mlađa dobna skupina N=28	Starija dobna skupina N=26	Hi-kvadrat test
Varijabla	N	N	p
Odluka djeteta	26	19	0,018*
Utjecaj roditelja	0	0	
Utjecaj prijatelja	0	6	
Utjecaj profesora	0	1	
TZK			
Zbog svog sportskog idola	2	0	
Nešto drugo	0	0	

Što se tiče motivacije za bavljenje sportom, kada promatramo rezultate toga testa i usporedimo rezultate mlađe i starije dobne skupine rezultati (prikazani u Tablici 5) zaključujemo da kod mlađih prevladava važnost zdravlja. Nadalje, starija djeca su više sklona misliti da ih zbog bavljenja sportom poštuju kolege iz razreda te da su sportaši popularni u društvu - odnosno to im je jači motivacijski faktor. Treba naglasiti i da je razlog da ne znaju prave razloge zbog kojih se bave sportom statistički značajno češće naveden od strane djece u starijoj dobnoj skupini.

Tablica 5. Deskriptivna statistika za dobne skupine i rezultat hi-kvadrat testa za provjeru razlike po dobnim skupinama s obzirom na tvrdnje o motivaciji za bavljenje sportom.

	Mlađa dobna skupina N=28		Starija dobna skupina N=26		Hi-kvadrat test
	AS	SD	AS	SD	p
1	3,9	1,2	3,3	0,7	0,016*
2	4,8	0,4	4,8	0,4	0,743
3	4,9	0,4	4,8	0,5	0,382
4	2,5	1,3	2,3	0,8	0,836
5	2,6	1,5	4	1,1	<0,001*
6	3,2	1,6	4	1,1	0,049*
7	4,6	0,6	4,3	0,9	0,330
8	1,5	0,8	2,2	0,8	0,001*
9	4,8	0,4	4,5	0,9	0,107
10	3,4	1,4	3,7	1,3	0,508
11	1,2	0,8	1,2	0,8	0,623

*statistički značajno

Zaključno za hipotezu 2, odbačena je jer su utvrđene razlike po dobnim skupinama u motivaciji odnosno razlozima za bavljenje sportom.

Kako bi se provjerila **treća istraživačka hipoteza** (ne postoji razlika razloga bavljenja sportom između djece i roditelja), promatrane su srodne tvrdnje djece i roditelja te su one korelirane i promatrana je značajnost te korelacije.

Tvrdnje koje su korelirane su:

- zbog zdravlja - smatraju da je za zdravlje djece važno da se bave sportom
- zbog zabave - smatraju da je sport najbolji oblik zabave za djecu
- zbog druženja s prijateljima - drago im je kad provodim vrijeme s društvom iz sporta
- zato što to žele moji roditelji - na njihov nagovor se bavim sportom
- zbog toga što su sportaši popularni u društvu - kada pričaju o meni često ističu da se bavim sportom
- razmišljam da se uskoro prestanem baviti ovim sportom - željeli bi da se prestanem baviti ovim sportom

Tablica 6. Korelacije srodnih stavova djeteta i roditelja

Tvrdnja djeteta – motivacija bavljenja sportom	Tvrdnja djeteta – stav roditelja	Spearmanov koeficijent korelacije ρ	p
zbog zdravlja (1)	smatraju da je za zdravlje djece važno da se bave sportom (1)	0,477	<0,001*
zbog zabave (2)	smatraju da je sport najbolji oblik zabave za djecu (2)	0,178	0,202
zbog druženja s prijateljima (3)	drago im je kad provodim vrijeme s društvom iz sporta (3)	0,478	<0,001*
zato što to žele moji roditelji (4)	na njihov nagovor se bavim sportom (4)	0,590	<0,001*
zbog toga što su sportaši popularni u društvu (6)	kada pričaju o meni često ističu da se bavim sportom (12)	0,084	0,548
razmišljam da se uskoro prestanem baviti ovim sportom (11)	željeli bi da se prestanem baviti ovim sportom (13)	0,317	0,021*

*statistički značajno

Koreliranjem zdravlja kao motivacijskog faktora za bavljenje sportom pronađena je umjerena pozitivna korelacija za stavove djece i roditelja ($\rho=0,477$; $p<0,001$). Ovaj rezultat pokazuje da djeca roditelja koji visoko cijene zdravlje kao motivaciju za bavljenje sportom imaju i roditelje koji to jako vrednuju.

Isto tako, pronađena je umjerena pozitivna korelacija za stavove djece i roditelja o druženju s prijateljima ($\rho=0,478$; $p<0,001$). Kao i kod prethodne korelacije, djeca koja smatraju da je druženje s prijateljima važan motiva za bavljenje sportom imaju roditelje koji misle isto.

Utvrđena je umjerena pozitivna korelacija za stavove djece i roditelja da se sportom bave na nagovor roditelja/zbog njihove želje ($\rho=0,590$; $p<0,001$). Djeca koja izražavaju da se bave sportom na nagovor roditelja imaju stav da i njihovi roditelji misle da se oni sportom bave zbog njihovog nagovora.

Za stavove djece i roditelja o prestanku bavljenjem sportom utvrđena je slaba pozitivna korelacija ($\rho=0,317$; $p<0,005$). Djeca koja izražavaju da razmišljaju o prestanku bavljenja sportom imaju stav da i njihovi roditelji misle da se oni trebaju prestati baviti tim sportom.

Koreliranjem zabave i popularnosti u društvu kao motivacijskih faktora za bavljenje sportom kod djece i roditelja nisu utvrđene statistički značajne povezanosti.

Zaključujemo kako je hipoteza 3 djelomično prihvaćena, tri su tvrdnje statistički značajno povezane (od pet).

Od ostalih zanimljivih rezultata istraživanja, koji nisu bili direktno obrađeni u hipotezama, možemo spomenuti kako je kod ispitivanja postoje li razlike u stavovima roditelja kod ženske i muške djece utvrđena samo jedna razlika. Pokazalo se da roditelji ženske djece imaju veću motivaciju da se dijete prestane baviti tim sportom. Rezultati Hi-kvadrat testa u provjeri razlika u stavovima roditelja sudionika prema prema sportu po spolu djece su prikazani u Tablici 7.

Tablica 7. Razlike u stavovima roditelja ispitanika prema sportu po spolu djece.

	Muški spol		Ženski spol		Hi-kvadrat test
	N=39		N=15		
Tvrđnja – stav roditelja:	AS	SD	AS	SD	p
1 smatraju da je za zdravlje djece važno da se bave sportom	4,2	0,9	4	1	0,414
2 smatraju da je sport najbolji oblik zabave za djecu	4,4	0,7	4	0,8	0,086
3 drago im je kad dijete provodi vrijeme s društvom iz sporta	4,6	0,8	4,5	0,6	0,241
4 na nagovor roditelja se dijete bavi sportom	2,2	1,1	1,7	0,6	0,091
5 pomažu djetetu da uvijek ima čistu i urednu sportsku opremu	4,5	0,7	4,4	0,9	0,711
6 kada je potrebno plaćaju što je potrebno kako bih se dijete moglo baviti sportom	4,6	0,7	4,4	0,9	0,461
7 pomažu u organizaciji prijevoza/ prehrane i slično klubu u kojem dijete trenira	4,4	0,8	4,3	1	0,991
8 zajedno s djetetom gledaju sportske prijenose	4	1	3,6	1,1	0,153
9 bavili su se sportom u mladosti	4	1	3,8	1,3	0,743
10 rado gledaju utakmice ili takmičenja u kojima sudjeluje dijete	4,2	0,9	3,9	1,2	0,294
11 često razgovaraju s djetetom o sportu	4	0,9	3,5	0,8	0,097
12 kada pričaju o djetetu često ističu da se bavi sportom	4,4	0,9	4,1	0,6	0,081
13 željeli bi da se dijete prestane baviti ovim sportom	1,2	0,5	1,7	1	0,033*

*statistički značajno

Kada se promatraju stavovi roditelja ispitanika prema sportu prema dobnim skupinama, utvrđene su brojne razlike. Za roditelje djece u mlađoj skupini je utvrđeno da su statistički značajno više smatraju da je za zdravlje djece važno da se bave sportom i da je sport najbolji oblik zabave za djecu. Oni također više pomažu djetetu da uvijek ima čistu i urednu sportsku opremu, kada je potrebno plaćaju što je potrebno kako bih se dijete moglo baviti sportom, pomažu u organizaciji prijevoza/prehrane i slično klubu u kojem dijete trenira, zajedno s djetetom gledaju sportske prijenose i više su se bavili sportom u mladosti, rado gledaju utakmice ili natjecanja u kojima sudjeluje dijete, često razgovaraju s djetetom o sportu i kada pričaju o djetetu često ističu da se bavi sportom. Roditelji djece u starijoj skupini pak statistički značajno više izvještavaju o motivaciji za prestanak bavljenja nogometom te imaju jači stav da škola ne ide zajedno sa sportom kod starije djece. Rezultati su prikazani u Tablici 8.

Tablica 8. Razlike u stavovima roditelja sudionika prema sportu po dobnim skupinama.

	Tvrdnja – stav roditelja:	Mlađa dobna skupina (N=28)		Starija dobna skupina (N=26)		Hi-kvadrat test
		AS	SD	AS	SD	p
1	smatraju da je za zdravlje djece važno da se bave sportom	4,6	0,7	3,7	1	0,001*
2	smatraju da je sport najbolji oblik zabave za djecu	4,5	0,6	4	0,8	0,005*
3	drago im je kad dijete provodi vrijeme s društvom iz sporta	4,8	0,5	4,5	0,9	0,095
4	na nagovor roditelja se dijete bavi sportom	2,1	1,3	2,1	0,6	0,372
5	pomažu djetetu da uvijek ima čistu i urednu sportsku opremu	4,9	0,4	4,1	0,8	<0,001 ^{a*}
6	kada je potrebno plaćaju što je potrebno kako bih se dijete moglo baviti sportom	5	0	4,1	0,9	<0,001*
7	pomažu u organizaciji prijevoza/ prehrane i slično klubu u kojem dijete trenira	4,8	0,5	3,8	0,9	<0,001*
8	zajedno s djetetom gledaju sportske prijenose	4,5	0,9	3,3	0,8	<0,001*
9	bavili su se sportom u mladosti	4,3	1	3,5	1	0,003*
10	rado gledaju utakmice ili takmičenja u kojima sudjeluje dijete	4,7	0,6	3,5	0,9	<0,001*
11	često razgovaraju s djetetom o sportu	4,4	0,6	3,3	0,7	<0,001*
12	kada pričaju o djetetu često ističu da se bavi sportom	4,7	0,6	4	0,8	0,001*
13	željeli bi da se dijete prestane baviti ovim sportom	1	0,2	1,6	0,9	0,003*
14	smatraju da škola i sport ne idu zajedno	1,2	0,6	1,7	1	0,015*

*statistički značajno

Kada se promatra zadovoljstvo trenerom, treninzima i sportskim objektom prema spolu pokazalo se da su dječaci statistički značajno zadovoljniji s vremenom treninga nego djevojčice (Tablica 9).

Tablica 9. Razlike u zadovoljstvu trenerom, treninzima i sportskim objektom prema spolu.

	Muški spol (N=39)		Ženski spol (N=15)		Hi-kvadrat test
	AS	SD	AS	SD	p
1 sportom koji trenira	4,8	0,5	4,8	0,4	0,897
2 sportskim objektom u kojem trenira	4,6	0,6	4,1	1,1	0,125
3 higijenom objekta, pomoćnih prostorija, sanitarnog čvora i sl.	4,1	1	4,1	0,6	0,218
4 opremljenošću objekta sportskim rekvizitima	4,4	0,7	4,1	0,6	0,142
5 odnosom trenera prema djetetu i njegovim kolegama	4,7	0,5	4,4	0,9	0,334
6 trenerskim znanjem o sportu koji podučava	4,7	0,5	4,6	0,8	0,869
7 pomaganjem trenera u rješavanju djetetovih problema	4,7	0,5	4,5	0,8	0,474
8 načinom kako trener rješava sukobe (ako se odgađaju)	4,5	0,8	4,5	0,8	0,926
9 načinom kako trener razgovara s djetetom	4,6	0,5	4,6	0,8	0,856
10 organizacijom treninga	4,6	0,6	4,3	0,9	0,200
11 vremenom kada se trening odvija (u koliko sati)	4,3	0,8	3,7	1	0,040*
12 svojim napredovanjem u sportu kojim se bavi	4,5	0,6	4,4	0,5	0,426

*statistički značajno

Gledajući prema dobnim skupinama pak, pokazalo se da su mlađa djeca zadovoljnija objektom, s pomaganjem trenera, načinom razgovora, organizacijom treninga, vremenom kad se trening odvija, svojim napredovanjem u odnosu na stariju skupinu (Tablica 10).

Tablica 10. Razlike u zadovoljstvu trenerom, treninzima i sportskim objektom prema dobnim skupinama.

	Mlađa dobna skupina (N=28)		Starija dobna skupina (N=26)		Hi-kvadrat test
	AS	SD	AS	SD	p
1 sportom koji trenira	4,8	0,5	4,8	0,4	0,456
2 sportskim objektom u kojem trenira	4,6	0,9	4,3	0,6	0,008*
3 higijenom objekta, pomoćnih prostorija, sanitarnog čvora i sl.	4,2	1,1	4,2	0,5	0,238
4 opremljenošću objekta sportskim rekvizitima	4,4	0,8	4,3	0,5	0,277
5 odnosom trenera prema djetetu i njegovim kolegama	4,7	0,6	4,5	0,7	0,402
6 trenerskim znanjem o sportu koji podučava	4,8	0,5	4,6	0,7	0,177
7 pomaganjem trenera u rješavanju djetetovih problema	4,9	0,3	4,4	0,7	0,003*
8 načinom kako trener rješava sukobe (ako se odgađaju)	4,7	0,8	4,4	0,8	0,129
9 načinom kako trener razgovara s djetetom	4,9	0,4	4,4	0,7	<0,001*
10 organizacijom treninga	4,7	0,6	4,3	0,8	0,016*
11 vremenom kada se trening odvija (u koliko sati)	4,7	0,6	3,5	0,6	<0,001*
12 svojim napredovanjem u sportu kojim se bavi	4,7	0,5	4,3	0,5	0,003*

Kod sudionika koji su izrazili želju za promjenom u radu trenera (N=10) među željama za promjenom u radu spominju se želje za sudjelovanjem u više utakmica i češćim putovanjima.

4. RASPRAVA

Cilj ovoga istraživanja bio je ispitati odnos razloga bavljenja sportom djece i roditelja te sociodemografskih varijabli (spola, dobi).

Osvrnuti ćemo se kratko na sociodemografske podatke dobivene na cijelom uzorku. Vezano za motivaciju za bavljenje sportom, od čestica koje imaju najveću aritmetičku sredinu možemo izdvojiti sljedeće: zbog zdravlja, zbog druženja s prijateljima, osjećam se dobro zbog vještina koje učim i zbog zadovoljstva koje im pruža bavljenje sportom. Navedeno je u skladu sa navodima iz literature u kojima su socijalna interakcija i zadovoljstvo učestali razlozi za sudjelovanje u sportskim i fizičkim aktivnostima (27), kao i zdravlje (35). Zdravstvena dobrobit koju imamo od uključivanja u sportske aktivnosti je neupitna, a osim fizičkih ona nosi i brojne druge dobrobiti u smislu uključivanja u socijalnu okolinu i pružanja socijalne podrške svakom od uključenih sudionika. Osjećaj zadovoljstva koji proizlazi iz ostvarivanja rezultata za koje nismo znali da ih možemo postići, zbog pomicanja vlastitih granica i potvrde okoline na naš uspjeh je važan motivacijski faktor, a on je vrlo koristan djeci u ovom kritičnom periodu odrastanja. Isto tako, on može biti ključan u tome hoće li se djeca nastaviti baviti sportom ili ne te stoga ne treba zanemarivati njegov utjecaj.

Za zadovoljstvo trenerom, treninzima i sportskim objektom za cijeli uzorak, čestice sa najvišim procjenama zadovoljstva su za sport koji se trenira, trenersko znanje o sportu koji podučava, pomaganje trenera u rješavanju djetetovih problema i način na koji trener razgovara sa djetetom. Što se tiče sporta koji se trenira, budući da je većina djece sama izabrala sport kojim će se baviti (a ne na nagovor roditelja), zdravorazumski je da su s tim zadovoljni. Znanje trenera o sportu koji se trenira, njegovo uključivanje u rješavanje problema djece i način na koji razgovara s njima potvrđuju ranije navode iz literature (23, 34) o važnosti kvalitetnog rada od strane trenera.

Što se tiče stavova roditelja ispitanika prema sportu iz perspektive djece koja se bave sportom, čestice u kojima su djeca najviše prepoznala stavove i ponašanja svojih roditelja su one koje se odnose na to da im je drago da dijete provodi vrijeme s društvom iz sporta, da pomažu djetetu da uvijek ima čistu i urednu sportsku opremu te da plaćaju kada je potrebno kako bi se dijete moglo baviti sportom. Pretpostavka je da je provođenje vremena s društvom iz sporta ono što djeca osobno smatraju pozitivnim pa to reflektiraju i na svoje roditelje. Budući da je uzrast djece manji, jasno je da im je potrebna briga roditelja u svakodnevnom životu, pa tako i oko sportske opreme, kao i oko plaćanja.

Kada pogledamo hipoteze, suprotno očekivanjima, rezultati su pokazali da postoje razlike po spolu s obzirom na dob u razlozima zbog koji se djeca bave sportom. Kod dječaka je zabilježen statistički značajno veći broj uključivanja u sport zbog vlastite želje u odnosu na djevojčice te su kod njih druženje s prijateljima, zadovoljstvo bavljenja sportom i mogućnost da ih sport učini slavnima jači motivacijski faktori. Kod djevojčica je utvrđeno češće uključivanje u sport zbog utjecaja prijatelja. Važnost samostalnog biranja sportom koji se žele baviti zadovoljava djetetovu potrebu za slobodom. Većina sportskih aktivnosti se može smatrati zabavom, i mogućnost igre je ono što djecu najviše privlači u sportu. Bez obzira jesmo li uključili dijete u sport s težnjom da ono postane vrhunski sportaš, stekne zdrave navike života ili da se jednostavno socijalizira, ne smijemo zaboraviti da dijete tijekom bavljenja sportom treba zadovoljiti potrebu za zabavom (30, 31). S obzirom na utvrđene razlike po spolu, postavlja se pitanje je li ta potreba kod djevojčica zadovoljena i je li to možda rezultat različitog načina odgoja djevojčica i dječaka u kojemu se djevojčice obično smatra odraslijima i ozbiljnijima. Isto tako, češće uključivanje djevojčica u sport zbog prijatelja pokazuje kako su one više pod utjecajem vršnjaka, tj. da je moguće da je vršnjački pritisak i želja za uklapanjem u društvo jača kod djevojčica. Moguće je da su potrebna osnaživanja djevojčica po tome pitanju.

U odnosu na literaturu, u ovome istraživanju tako nisu zabilježene spolne razlike po varijablama koje promatraju zdravlje kao razlog za bavljenje sportom, dok je ona potvrđena u nekim istraživanjima (23). Varijable koje su korištene u drugim istraživanjima, a za koje su utvrđene spolne razlike poput onih da se sportom bave zbog fizičke sposobnosti i reduciranja tjelesne težine – za koju se pokazalo da je češća kod dječaka (23) u ovome istraživanju nisu uključene što smatramo svojevrsnom manom istraživanja.

Isto tako, suprotno očekivanjima, pokazalo se da postoje razlike s obzirom na dob u razlozima zbog kojih se bave sportom. U mlađoj dobnoj skupini tako prevladava zdravlje, dok je kod starije dobne skupine važan utjecaj prijatelja, mišljenje da ih zbog bavljenja sportom poštuju kolege iz razreda te da su sportaši popularni u društvu. Ne poznavanje pravih razloga zbog kojih se bave sportom statistički značajno je češće naveden od strane djece u starijoj dobnoj skupini. Ove rezultate možemo objasniti na način da su djeca u mlađoj dobnoj skupini više intrinzično motivirana te da nisu toliko pod utjecajem vršnjaka i želje za prihvaćanjem od strane njih što su uobičajene promjene koje se događaju tijekom odrastanja. Fokus im se tako sa zdravlja pomiče na društvo i to kakvu sliku o sebi stvaraju kao djeca koja se bave sportom.

Hipoteza da ne postoji razlika razloga bavljenja sportom između djece i roditelja je djelomično potvrđena. Utvrđena je povezanost stavova da su zdravlje, druženje s prijateljima, nagovor roditelja i prestanak bavljenja sportom kod djece i roditelja. Za zabavu i popularnost u društvu nije utvrđena statistički značajna povezanost. Valja također naglasiti da je moguće da su rezultati koji su dobiveni za roditelje jednostavno rezultati promatrani kroz prizmu djeteta - što ne mora nužno predstavljati stav roditelja. Djeca možda svoje razloge prepisuju i roditeljima pa da se povezanost između stavova djece i roditelja pokazala zbog toga razloga. Tako npr. djeca koja razmišljaju o prekidu bavljenjem sportom smatraju da to misle i njihovi roditelji, a to možda čine s razlogom da si tu odluku opravdaju i olakšaju.

Što se tiče dodatnih nalaza u istraživanju, nalaz da roditelji ženske djece imaju veću motivaciju da se dijete prestane baviti tim sportom se može objasniti time što se sport smatra tipično muškim sportom pa se boje da će njihove kćeri biti odbačene u društvu ili jednostavno smatraju da se trebaju baviti „ženskim“ stvarima. S obzirom na općenito slabiju razvijenost ženskog nogometa u svijetu, a posebno u Hrvatskoj, moguće je da se dio razloga krije i u tome. Za nogomet se često kaže da je on najvažnija sporedna stvar na svijetu. Takvo je mišljenje prisutno i u našem društvu. Kao i u nekim drugim državama, u Hrvatskoj se najviše ljudi bavi upravo tim ekipnim sportom kojim dominiraju muškarci. Postavlja se stoga pitanje žena u nogometu i predrasuda s kojima se one suočavaju te percepcije spolnih i rodničkih pitanja. Bez sumnje, razlika kulturološkog poimanja muškaraca i žena vidljiva je kako u društvu, tako i u sportu. Tradicionalne rodne uloge žena vežu se za ulogu kućanice, majke i supruge te bića podređenih muškarcima, dok se muškarci smatraju moćnijima, pametnijima te onima koji posjeduju vlasništvo nad ženama. Takvi društveni konstrukti muževnosti i ženstvenosti odražavaju se i na sport te koče ravnopravno sudjelovanje žena u sportu. Od prošlosti se sport povezuje s muževnošću, a pojedinci koje sport ne zanima smatraju se „nemuževnima“ . Sukladno tome, u društvu su prisutni stereotipi i predrasude prema kojima se žene koje su aktivne u sportu smatraju muškobanjastima i nailaze na etiketiranje od strane društva, posebice žene koje se bave nogometom koji je okarakteriziran kao „muški“ sport. Značajnu ulogu u podržavanju rodničkih stereotipa u sportu ili suprotstavljanju njima imaju mediji. Rodni su stereotipi o sportašicama i sportašima u medijima itekako prisutni, a u slučaju sportašica često je naglasak stavljen na seksualizaciju i naglašavanje ženstvenosti, umjesto na sportska postignuća. Razlika se vidi i u medijskom prostoru koji je većinom popunjen „muškim“ sportovima. Zaključci na ovu temu su ograničeni zbog neujednačenog i malog broja sudionika istraživanja koje su bile ženskog spola.

Za roditelje djece u mlađoj skupini je utvrđeno da su statistički značajno više smatraju da je za zdravlje djece važno da se bave sportom i da je sport najbolji oblik zabave za djecu. Oni više pomažu djetetu da uvijek ima čistu i urednu sportsku opremu, kada je potrebno plaćaju što je potrebno kako bih se dijete moglo baviti sportom, pomažu u organizaciji prijevoza/ prehrane i slično klubu u kojem dijete trenira, zajedno s djetetom gledaju sportske prijenose i više su se bavili sportom u mladosti, rado gledaju utakmice ili takmičenja u kojima sudjeluje dijete, često razgovaraju s djetetom o sportu i kada pričaju o djetetu često ističu da se bavi sportom. Rezultate je moguće objasniti na način da to čine zbog toga što im je bavljenje djeteta sportom još relativno novo i uzbudljivo područje te mu posvećuju dosta pažnje. Roditelji starije djece vjerojatno već duže vremena ispunjavaju te iste obaveze prema djeci, no one su možda s vremenom oslabile jer su se i djeca okrenula i drugim stvarima kako su samostalniji i s odrastanjem imaju sve više aktivnosti koje su im od vlastitog interesa. Kao što je ranije navedeno, stavovi roditelja i njihova percepcija kompetentnosti djeteta značajno je povezana s količinom sudjelovanja u tjelesnim aktivnostima“ (19) pa su rezultati ovoga istraživanja u skladu s navodima iz literature.

Roditelji djece u starijoj skupini statistički značajno više izvještavaju o motivaciji za prestanak bavljenja nogometom te imaju jači stav da škola ne ide zajedno sa sportom kod starije djece. Prema podacima u literaturi (32) činjenica je da se velik broj djece uključuje u organizirane sportske programe, no ulaskom u pubertet brojni odustaju pa rezultate možemo promatrati u tome kontekstu. Razdoblje kasnog djetinjstva specifično je po tome što dijete sve više vremena provodi u odnosima izvan obitelji (33) pa tako prijatelji i neformalno druženje s njima preuzimaju značajni dio života u čemu može doći do slabije aktivnosti u sportu, tj. želje za odustajanjem od njega. Isto tako, vjerojatno je da zbog sve većeg broja školskih obaveza djeca zaista imaju sve manje vremena za dodatne aktivnosti, a vjerojatna je i pojava ozljeda kroz godine treniranja i utakmica. Možemo dodati da mladima sport pruža mogućnost da pored učenja i usavršavanja motoričkih vještina, sportskih tehnika i taktika ostvare brojne efekte na psihosocijalnom planu, što pripada području sportske socijalizacije. Sportska aktivnost se odvija kroz interakciju sa osobama značajnim za sport u koje spadaju roditelji koji su značajni za sve aspekte života mladih, sportski treneri i vršnjaci. U posljednje vrijeme ostvaren je značajan napredak u proučavanju roditelja kao važnog faktora ali dodatna saznanja u ovome području će svakako biti od koristi. Znatno broj istraživanja ima jednostavan istraživački dizajn (obuhvaća mali broj varijabli) i još uvijek nije u dovoljnom stupnju povezan sa općim teorijskim okvirima.

Kada se promatra zadovoljstvo trenerom, treninzima i sportskim objektom prema spolu pokazalo se da su dječaci statistički značajno zadovoljniji s vremenom treninga nego djevojčice.

Ove podatke treba uzeti s oprezom zbog neravnomjerne zastupljenosti dječaka i djevojčica u uzorku. Gledajući prema dobnim skupinama pak, pokazalo se da su mlađa djeca zadovoljnija objektom, s pomaganjem trenera, načinom razgovora, organizacijom treninga, vremenom kad se trening odvija, svojim napredovanjem u odnosu na stariju skupinu. To je moguće objasniti na način kao i kod pozitivnijeg uključivanja roditelja, da im je to područje novo i uzbudljivo, da se tek pokušavaju u njemu ostvariti i zbog početničkih pozitivnih rezultata i uspjeha koji on donosi na stvari gledaju pozitivnije. Generalno gledajući, većina djece izražava zadovoljstvo što je u skladu sa nalazima istraživanja iz literature (23) u kojem se pokazalo da su djeca u velikom broju zadovoljni trenerom i uvjetima u kojima treniraju.

Kod sudionika koji su izrazili želju za promjenom u radu trenera (N=10) među željama za promjenom u radu spominju se želje za sudjelovanjem u više utakmica i češćim putovanjima. Navedeno možemo gledati kroz već spomenutu važnu ulogu sporta u socijalizaciji djece i njihovim razlozima za bavljenje sportom zbog druženja te potvrde vršnjaka. Vezano za temu promjena u radu trenera, iako one u ovom istraživanju nisu izražene od strane djece, moramo uzeti u obzir da je jedna između glavnih karakteristika trenerskog posla puno stresnih situacija, kojima su izloženi treneri. Ono što također može dovesti do razlika u njihovom radu su svakako osobine ličnosti, motivacija, značenje rukovođenja, socijalne vještine, emocionalna inteligencija i vrijednosti. Također, moguće je da su psihološke karakteristike mlađih i starijih trenera različito izražene. Mlađi treneri su vjerojatno otvoreniji za novosti i lakše prihvaćaju novitete dok stariji treneri, zbog iskustva koje posjeduju prate način rada koji im je pokazao najbolje rezultate do sada i možda su manje skloni promjenama. Budući da su se informacije koje su dobivene u ovome istraživanju odnosile na jednoga trenera, ova saznanja nije moguće generalizirati i smatramo da su ona informativnog karaktera ali svakako korisne za postizanje eventualne veće kvalitete rada.

5. ZAKLJUČAK

Rezultati istraživanja su pokazali da postoje spolne razlike i razlike po dobnim skupinama vezano za motivaciju za bavljenje sportom. Dječaci se više uključuju u sport zbog vlastite želje te im je druženje s prijateljima, zadovoljstvo bavljenja sportom i mogućnost da ih sport učini slavnima jači motivacijski faktor nego djevojčicama. Samostalna odluka za bavljenje sportom je važan razlog uključivanja u sport u obje dobne skupine, ali u starijoj dolazi i do utjecaja prijatelja pa oni tako češće navode da misle da ih kolege iz razreda poštuju zbog bavljenja sportom te da su sportaši popularni u društvu ali isto tako i češće navode da ne znaju prave razloge bavljenja sportom. Kod mlađe dobne skupine kao motiva za bavljenje sportom prevladava zdravlje. Što se tiče povezanosti stavova djece i roditelja, pokazalo se da su zdravlje, druženje s prijateljima, nagovor roditelja i prestanak bavljenja sportom razlozi za koje postoji povezanost kod djece i roditelja. Za zabavu i popularnost u društvu nije utvrđena značajna povezanost.

Promatrajući literaturu, dolazimo do zaključka da su moguća neka unaprijeđenija istraživanja u budućnosti. Što se tiče korištenih instrumenata, budući da njihova valjanost i pouzdanost nije ispitana nego su kreirani za potrebe ovoga istraživanja i kao takvi korišteni, postavlja se pitanje može li se to unaprijediti i u budućnosti koristiti validirane upitnike. Neka istraživanja tako za procjenu ciljne orijentacije sportaša koriste adaptiranu hrvatska verzija upitnika ciljne orijentacije u sportu, a za procjenu kvalitete motivacije sportaša novokonstruirani upitnik koji je pokazao dobra metrijska svojstva (34).

U ovome radu smo došli do korisnih podataka koji mogu poslužiti pri kreiranju programa za poticanje uključivanja djece u sport. Ipak, istraživanja pokazuju da se s ciljem poticanja bavljenja sportom treba okrenuti i prema drugim faktorima. Naime, rezultati istraživanja (35) ukazuju na to da je sustavno provođenje tjelesnog odgoja tijekom osnovnoškolskog i srednjoškolskog obrazovanja slab prediktor za bavljenje vježbanjem i sportom tijekom ostatka života. Važnijim prediktorima pokazali su se motivacija i viši stupnjevi obrazovanja. Prijedlog za buduće akcije u ovome području je stoga da se radi na osvještavanju djece o pozitivnim učincima sporta te pronalasku što učinkovitijih načina za intrinzično motiviranje koje, kako vidimo i prema rezultatima ovoga istraživanja, sa odrastanjem djeteta sve više opada i motivaciju preuzima utjecaj društva.

Pitanje razumijevanja motivacije je vrlo složeno. Kako bi se mogao dobiti bolji uvid u motivacijske faktore koji su presudni za uključivanje u bavljenje sportom kod djece dobro bi

bilo problem promotriti s razvojne perspektive, koristeći longitudinalni nacrt istraživanja, ili pak transverzalni nacrt koji bi uključivao veliki broj mladih sportaša različitih dobnih skupina.

Prijedlog za buduća istraživanja bi također bio da se dodatno ispita povezanost zadovoljstva i roditeljske podrške. S obzirom na izraženije pozitivne aktivnosti poduzete od strane roditelja mlađe dobne skupine vezano za njihovo bavljenje sportom ti se rezultati mogu povezati s nalazima iz literature da su roditeljska podrška u pozitivnoj korelaciji sa zadovoljstvom, s razinom na kojoj su sportaši nastupali i s važnosti koju su pripisali nastupu (32).

Također bi bilo korisno replicirati ovo istraživanje na drugim uzorcima ispitanika, koji pripadaju različitim sportovima, timskim i individualnim. Svakako bi bilo dobro istraživanje provesti i na uzorcima sa ujednačenim brojem sudionika po spolu kako bi se dobio što točniji podatak o pravoj spolnoj razlici (ukoliko ona postoji) i na uzorcima ujednačenima po vremenu treniranja. Korisno bi bilo kreirati složenije istraživanje u kojemu bi se koristile naprednija statistička obrada poput analize varijance i slično.

Najzastupljenija sportska aktivnost u koju se djeca uključuju je nogomet (36) te su stoga daljnja istraživanja ovoga područja svakako potrebna.

6. SAŽETAK

Uzimajući u obzir sjedilački način života koja je prisutna već i kod djece, postavlja se pitanje na koji način motivirati djecu za aktivnije uključivanje u sport. Kako bi se to moglo ostvariti na najbolji način, potrebno je ispitati trenutne razloge uključivanja u sport i djelovati u području koji se pokaže najboljim. Cilj ovog istraživanja bio je ispitati odnos razloga bavljenja sportom djece i roditelja te sociodemografskih varijabli (spola, dobi). U istraživanju je sudjelovalo 54 sudionika, djece koja se bave nogometom (15 djevojčica, 39 dječaka), u dobi od 6 do 12 godina ($M=9.2$, $SD=2$). Uzorak je bio namjerni i prigodni, kreiran s obzirom na dostupnost sudionika. Korištena su četiri upitnika kreirana posebno za ovo istraživanje („Upitnik za djecu sportaše“, „Zašto se baviš sportom?“, „Ponašanje tvojih roditelja prema sportu“ i „Zadovoljstvo trenerom, treninzima i sportskim objektom“). Rezultati su pokazali da postoje spolne i dobne razlike u razlozima uključivanja u sport te da postoji pozitivna korelacija nekih motivacijskih faktora za bavljenje sportom djece i roditelja (zdravlje, druženje s prijateljima i želja roditelja/djeteta). Druženje s prijateljima, zadovoljstvo bavljenja sportom i mogućnost da ih sport učini slavnima se pokazalo kao jači motivacijski faktor kod dječaka nego kod djevojčica. Utjecaj prijatelja je daleko važniji u starijoj dobnoj skupini kao motivacija za početak bavljenja sportom.

Ključne riječi: razlozi bavljenja sportom, djeca sportaši, roditelji

SUMMARY

Taking into account the sedentary lifestyle present already in children, we have to ask a question what motivates children to be more actively involved in sport. In order to be able to achieve that at the best way, it is necessary to examine the current differences of inclusion and sports and act in the area that is shown the best. The aim of this study was to examine the relationship between children and parents of sociodemographic variables (gender, age). There were 54 participants, children playing football (15 girls, 39 boys), 6 to 12 years of age ($M = 9.2$, $SD = 2$). The sample was intentional and commendable, created due to the attendance of the participants. Four questionnaires were created specifically for this research („Questionnaire for Children of Athletes“, „Why Do You Engage in Sport?“, „Your Parents Behaviour Toward Sports“ and „Satisfaction with Trainers, Trainings and Sports Facilities“). The results have shown that there are gender and age differences in inclusion in sports and that there is a positive correlation between some motivational factors for sports children and parents. Relationship with friends, the enjoyment of sports and the possibility that sport can make you famous proved to be a stronger motivational factor for boys than for girls. The influence of a friend is far more important in the older age group as a motivation for starting a sport.

Keywords: reasons for participating in sport, children athletes, parents

7. LITERATURA

1. Foretić N, Bjelajc S. Odnos roditelja prema sportu u fazi sportske inicijacije. Školski vjesnik: časopis za pedagoški teoriju i praksu. 2009;58(2):209-223.
2. Bompal T. Cjelokupan trening za mlade pobjednike. Zagreb: Hrvatski košarkaški savez, Udruga hrvatskih košarkaških trenera; 2000.
3. Milanović D. Teorija i metodika treninga. Zagreb: Kineziološki fakultete sveučilišta u Zagrebu; 2010.
4. Kralj R. Djeca i sport [Internet]. 2008. Dostupno na: <http://www.plivazdravlje.hr/aktualno/clanak/14037/Djeca-i-sport.html>
5. Šalaj S. Rana motorička stimulacija - preduvjet sportske izvrsnosti - 11. godišnja međunarodna konferencija Kondicijska priprema sportaša. Zagreb: Kineziološki fakultet Sveučilišta u Zagrebu. 2013;66-9.
6. Motl RW, Birnbaum AS, Kubik MY, Dishman RK. Naturally occurring changes in physical activity are inversely related to depressive symptoms during early adolescence. Psychosom Medicine. 2004;66(3):336-342.
7. Bačanac Lj, Petrović N, Manojlović N. Priručnik za roditelje. Beograd: Republički zavod za sport; 2009.
8. Tomac-Rojčević M, Vrhoci D. Organizacijski oblici rada za djecu predškolske dobi u Maloj sportskoj školi. Zagreb;2007. p. 529-534.
9. Bolognini M, Plancherel B, Bettschart W, Halfon O. The relationship between mental health and health. Related physical fitness of university students. Journal of Excercise Rehabilitation. 2013;9(6):544-8.
10. Burja J. Važnost kinezioloških aktivnosti za djecu predškolske dobi. Završni rad. Zagreb: Učiteljski fakultet Sveučilišta u Zagrebu; 2016.
11. Caterino MC, Polak ED. Effects of Two Types of Activity on the Performance of Second-, Third-, and Fourth-Grade Students on a Test of Concentration. Perceptual and Motor Skills. 1999;89(1):245-8.
12. Willets M. At What Age Should a Child Start Playing Sports? [Internet]. 2015. Dostupno na: <https://www.livestrong.com/article/362478-what-age-should-my-child-start-playing-sports/>
13. Horga S. Psihologija sporta. Zagreb: Fakultet za fizičku kulturu;1993.
14. Venetsanou F, Kambas A. Enviromental Factors Affecting Preschollers Motor Development. Early Childhood Education Journal. 2010;37(4):319-327.
15. Krmpotić M, Stamenković I. Motorička znanja djece predškolske dobi uključene u različite programe vježbanja. Zagreb: Zavod za opću i primjenjenu kineziologiju Kineziološkog fakulteta sveučilišta u Zagrebu; 2014.
16. Goodway JD, Brenta CF. Influence of a motor skill invention on fundamental motor skill development of disadvantaged preschool schildren. Reasrch Quarterly in Exercise and sport. 2003;74(1):34-46.
17. Duda JL, Kenneth RF, Biddle SJH, Armstrong N. Children's achievement goals and beliefs about success in sport. Educational Psychology. 1992;62(3):313-323.

18. Slunjski E. Kako djetetu pomoći da stječe prijatelje i razvija socijalne vještine. Zagreb; Element d.o.o.; 2013.
19. Androković V, Čudina-Obradović M. Osnove opće i razvojne psihologije. Zagreb, Školska knjiga; 1994.
20. Kovačević J. Dijete i sport - presudna je uloga roditelja [Internet]. 2018. Dostupno na: <https://www.oslobodjenje.ba/o2/zivot/roditelji-i-djeca/dijete-i-sport-presudna-je-u-loga-roditelja-387450>
21. Omli J, Wiese-Bjornstal DM. Kids Speak - Preferred Parental Behavior at Youth Sport Events. *Research Quarterly for Exercise and Sport*. 2011;82(4):702-711.
22. Barić R. Uloga trenera u odgoju mladih sportaša [Internet]. 2013. Dostupno na: <https://www.tkd-prana.hr/uloga-trenera-u-odgoju-mladih-sportasa/>
23. Bogdanović-Čurić J, Ivanišević D. Motivacija i zadovoljstvo učenika u rekreativnom bavljenju sportom. *Sportski Logos*. 2012;44-50.
24. Markland, D, Hardy L. Exercise Motivation Measurement. The Exercise Motivations Inventory - Preliminary development and validity of a measure for participation in regular physical exercise. *Personality and Individual Differences*. 1992; 15(3), 289-96.
25. Šimunić V, Barić R. Motivacija za vježbanje povremenih rekreativnih vježbača: spolne razlike. *Hrvatski Športskomedicinski Vjesnik*. 2011; 26, 19-25.
26. Deci, EL, Ryan, RM. Self-Determination Theory and the Facilitation of Intrinsic Motivation, Social Development and Well-Being. University of Rochester, 1995.
27. Allender S, Cowburn G, Foster C. Understanding participation in sport and physical activity among children and adults: a review of qualitative studies. *Health Education Research*. 2006; 21(6), 826–835.
28. Vilhjalmsón R, Kristjansdóttir, G. Gender differences in physical activity in older children and adolescents: the central role of organized sport. *Social Science & Medicine*. 2003; 56 (2), 363-374.
29. Mulvihill C, Rivers K, Aggleton P. Views of young people towards physical activity: determinants and barriers to involvement. *Health Education*. 2000; 100(5), 190-199.
30. Sindik J. Zdravstveni i psihološki aspekti djetetova bavljenja sportom - mogućnosti i opasnosti. *Paediatrica Croatica*. 2009;53(1):193-199.
31. Sindik J, Brnčić B. Psihološke dobrobiti sporta za djecu. Čakovec: Međimursko veleučilište u Čakovcu. 2012;3(2):91-4.
32. Glibo I, Barić R. Roditeljski pritisak i kvaliteta života mladih sportaša. *Hrvatska revija za rehabilitacijska istraživanja*. 2017;53(1):1-12.
33. Klarin M. Razvoj djece u socijalnom kontekstu: roditelji, vršnjaci, učitelji – kontekst razvoja djeteta. Jastrebarsko: Naklada Slap; 2006.
34. Hrženjak M. Povezanost faktora motivacije sportaša s procjenama trenerovih karakteristika. Doktorski rad. Zagreb: Kineziološki fakultet Sveučilišta u Zagrebu; 2017.
35. Bogdan A, Babačić D. Intrinzična i ekstrinzična motivacija za sport i vježbanje u funkciji dobi. Čakovec: Međimursko veleučilište u Čakovcu. 2015;6(2):21-34.
36. Bogović M. Mogućnost ranog uključivanja djece u sport na području grada Varaždina. Završni rad. Čakovec: Međimursko veleučilište u Čakovcu; 2018.

PRILOG B – ANKETNI UPITNIK

Zašto se baviš sportom?

U upitniku su navedeni mogući razlozi zbog kojih se ljudi bave sportom. Koristeći dolje navedenu uputu, zaokruži broj koji odgovara razlogu zbog kojeg se **TI** trenutno baviš sportom. Odgovarajte iskreno jer ne postoje točni i netočni odgovori.

- 1- tvrdnja se uopće ne odnosi na mene
- 2- tvrdnja vrlo malo opisuje mene
- 3- nisam siguran/na odnosi li se tvrdnja na mene
- 4- tvrdnja je uglavnom točna za mene
- 5- tvrdnja u potpunosti opisuje mene

Zašto se ti baviš sportom?	Uopće ne odgovora	Malo odgovara	Umjereno odgovara	Puno odgovara	U potpunosti odgovora
zbog zdravlja	1	2	3	4	5
zbog zabave	1	2	3	4	5
zbog druženja s prijateljima	1	2	3	4	5
zato što to žele moji roditelji	1	2	3	4	5
zbog toga što mi omogućava da me poštuju prijatelji i kolege iz razreda	1	2	3	4	5
zbog toga što su sportaši popularni u društvu	1	2	3	4	5
zbog zadovoljstva koje mi pruža bavljenje sportom	1	2	3	4	5
ne znam prave razloge zbog kojih se bavim sportom	1	2	3	4	5
osjećam se dobro zbog vještina koje učim	1	2	3	4	5
sport će me učiniti slavnim	1	2	3	4	5
razmišljam da se uskoro prestanem baviti ovim sportom	1	2	3	4	5

PRILOG C – ANKETNI UPITNIK

Ponašanje tvojih roditelja prema sportu

Zanima nas i ponašanje tvojih roditelja u odnosu na sport i tvoje bavljenje sportom. Molimo te da zaokružiš broj tvrdnje koja najbolje opisuje ponašanje tvojih roditelja u odnosu na sport i tvoje bavljenje sportom. Odgovarajte iskreno jer ne postoje točni i netočni odgovori

- 1- uopće ne opisuje ponašanje mojih roditelja
- 2- malo opisuje ponašanje mojih roditelja
- 3- umjereno opisuje ponašanje mojih roditelja
- 4- skoro potpuno opisuje ponašanje mojih roditelja
- 5- u potpunosti opisuje ponašanje mojih roditelja

Moji roditelji	Uopće ne opisuje	Malo opisuje	Umjereno opisuje	Skoro potpuno opisuje	U potpunosti opisuje
smatraju da je za zdravlje djece važno da se bave sportom	1	2	3	4	5
smatraju da je sport najbolji oblik zabave za djecu	1	2	3	4	5
drago im je kad provodim vrijeme s društvom iz sporta	1	2	3	4	5
na njihov nagovor se bavim sportom	1	2	3	4	5
pomažu mi da uvijek imam čistu i urednu sportsku opremu	1	2	3	4	5
kada je potrebno plaćaju što je potrebno kako bih se mogao baviti sportom	1	2	3	4	5
pomažu u organizaciji prijevoza/ prehrane i slično klubu u kojem treniram	1	2	3	4	5
zajedno sa mnom gledaju sportske prijenose	1	2	3	4	5
bavili su se sportom u mladosti	1	2	3	4	5
rado gledaju utakmice ili takmičenja u kojima sudjelujem	1	2	3	4	5
često razgovaraju sa mnom o sportu	1	2	3	4	5
kada pričaju o meni često ističu da se bavim sportom	1	2	3	4	5
željeli bi da se prestanem baviti ovim sportom	1	2	3	4	5
smatraju da škola i sport ne idu zajedno	1	2	3	4	5

PRILOG D – ANKETNI UPITNIK

Zadovoljstvo trenerom, treninzima i sportskim objektom

Isto tako nas zanima i je si li zadovoljan **trenerom , treninzima i sportskim objektom** u kojem se tvoje sportske aktivnosti odvijaju. Prema dolje navedenoj uputi zaokruži broj tvrdnje koja najbolje opisuje tvoje zadovoljstvo. Odgovarajte iskreno jer ne postoje točni i netočni odgovori.

- 1- uopće nisam zadovoljan
- 2 - nisam zadovoljan
- 3 - niti sam zadovoljan niti nezadovoljan
- 4 - zadovoljan sam ali može to i bolje
- 5 - potpuno sam zadovoljan

Procijeni koliko si zadovoljan	Uopće nisam zadovoljan	Nisam zadovoljan	Niti sam zadovoljan niti nezadovoljan	Zadovoljan sam ali može to i bolje	Potpuno sam zadovoljan
sportom koji treniraš	1	2	3	4	5
sportskim objektom u kojem treniraš	1	2	3	4	5
higijenom objekta, pomoćnih prostorija, sanitarnog čvora i sl.	1	2	3	4	5
opremljenošću objekta sportskim rekvizitima	1	2	3	4	5
odnosom trenera prema tebi i tvojim kolegama	1	2	3	4	5
trenerskim znanjem o sportu koji te podučava	1	2	3	4	5
pomaganjem trenera u rješavanju tvojih problema	1	2	3	4	5
načinom kako trener rješava sukobe (ako se odgađaju)	1	2	3	4	5
načinom kako trener s tobom razgovara	1	2	3	4	5
organizacijom treninga	1	2	3	4	5
vremenom kada se trening odvija (u koliko sati)	1	2	3	4	5
svojim napredovanjem u sportu kojim se baviš	1	2	3	4	5

Postoji li nešto što bi želio promijeniti u radu svog trenera? (Zaokruži slovo ispred odgovora koji označava tvoje mišljenje)

- a) Da
- b) Ne

Ako si zaokružio/la odgovor **Da**, molim te da nam ukratko napišeš što bi želio da se promijenio u radu tvog trenera(ice)?

9. KRATKI ŽIVOTOPIS PRISTUPNIKA

Rođen sam 02.03.1970. u Osijeku. Srednju školu za fizioterapeuskog tehničara sam završio 1988. godine u Osijeku. Diplomirao na medicinskom fakultetu u Rijeci 1995. godine za fizioterapeuta (VSS). Na Visokoj zdravstvenoj školi 2010. godine u Zagrebu diplomirao i stekao zvanje diplomirani fizioterapeut. Radim u Općoj županijskoj bolnici Našice od 1990. godine. Sa svojom obitelji živim u Našicama, otac sam troje djece. Ovom prilikom zahvaljujem svojoj supruzi Davorki i svojoj obitelji na podršci na magisteriju u Rijeci. Zahvaljujem se i svojoj mentorici profesorici Zloković i svima koji su mi na bilo koji način pomogli na studiju.